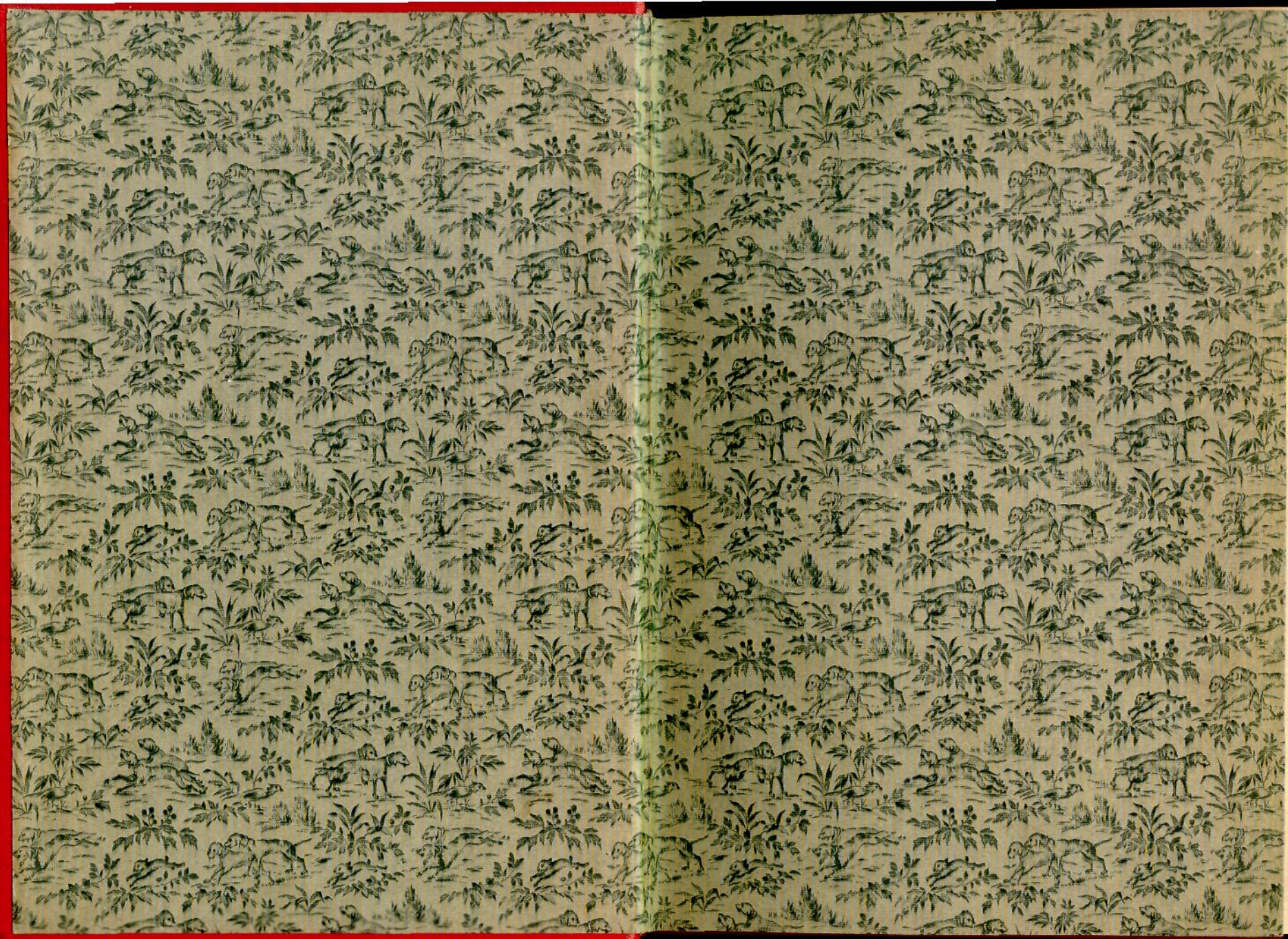
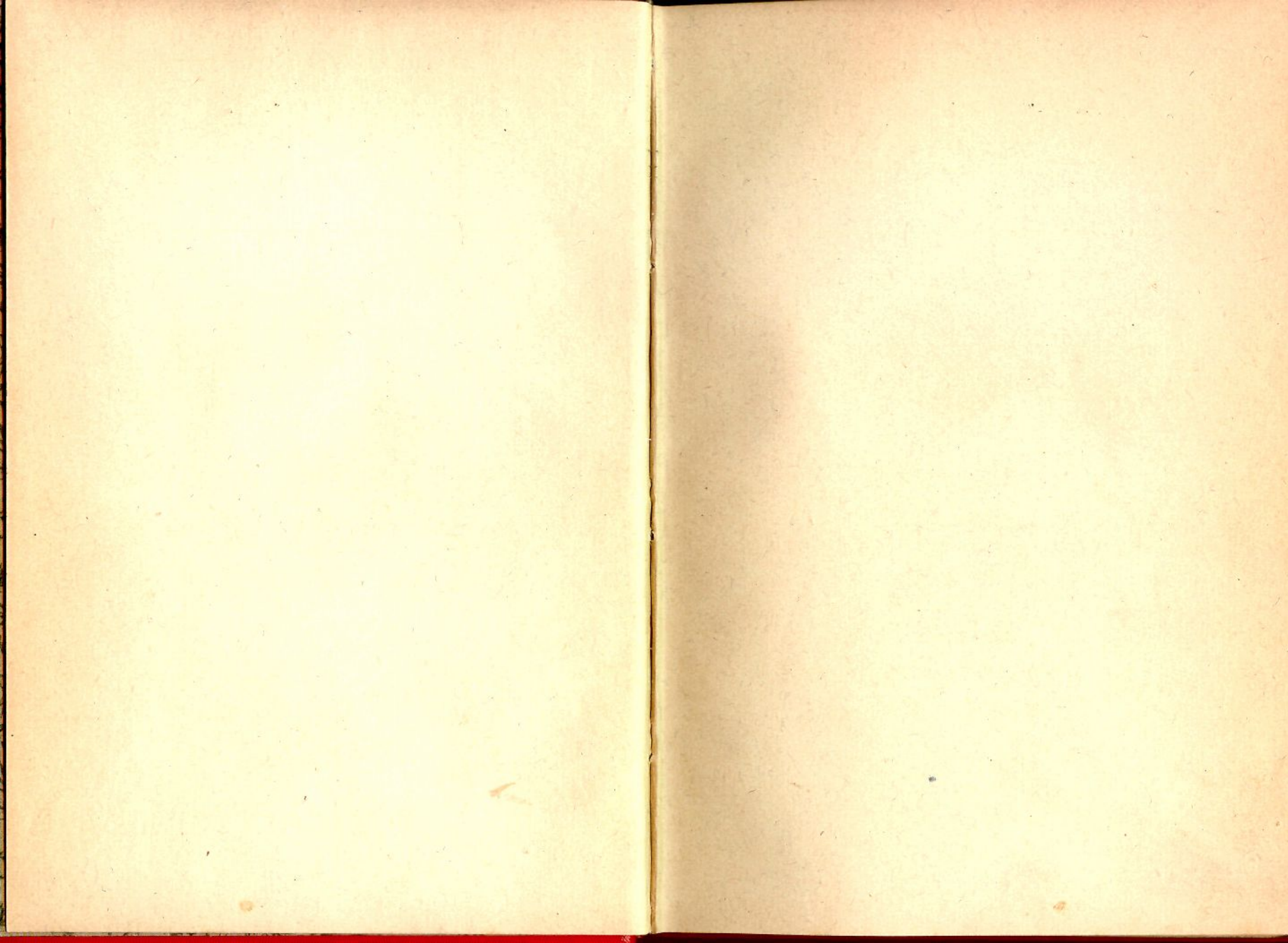

THE TREKK MOSULYED TISASSZONYOK

1864

1864

E 17 II

MOSOLYGÓ
KISASSZONYOK

IRTA

THEWREWK ISTVÁN VÁRHELYI

RAJZOKKAL PATAKY LÁSZLÓTÓL

Handwritten signature: János Pataky
Handwritten text: János Pataky

BUDAPEST
ROBICSEK ZSIGMOND

1886.

04947

fülszám
szerelem
Pista

Budapest, Weizsmann testvérek könyvnyomdája.

Levél e könyv írójának.

Még szereltem mosolyog rómm
Mosolygó könyved édes, Pista,
Köndem mi is kedvesen bírtad,
E mosoly hogy mosolygjam vissza?
Még kell házassodnom
Kettősként
Mosolygva emlékelek éjig?
»Műzsa« szerelem veti-lejja
A hervenedik születésnap
»Ilyen az élet«
Melyet én is
Látok
3
21
49
79
105

Értekezlek iránt, ne de mégis
Dár mosolygathatnék így
A gondolat is érdeklődő
Jól dicsőíted én, majd szívvel
Tervek keskeny, leányt barátság
Adja magasztalja fiát,
Nem az enyém (Minden oly édes!)
Nem a tied és a világ.

Ha félrele kérted álmjaim
Melyeket elhagyottam iránt,
Vagy a passzív éjre álltad
Dulba sap a szeretet & hűlés
Majd illered sőt lenyéltem

oh jórészt legdrágábbak
Dala nélkül és kist hallgatónak
Dala azon évődik-e?

Nem; - a mit öröklünk az égtől,
A mi mind kordoktól és néptől,
Fajtalomban, vőnember, néphez
Dallai valva hozymindig éljen,
Áldásívet harag könjének,
Magasztalásod himnuszok
Nem imádása, hávaulása
A kálvárián, ismétlőd.

De ha mosolyra mosoly kámad,
Ha bánatod, farkast a bánat,
Panasza szíved Rómán csodul,
Birtokba szíved lesz a jóból,
Vételedő is hitve ébred,
Élt becsület gúnyos kárájban,
De ez csak egy huz veremére:
Költő jutalma, dal hatolma.

Jutalmadat illo" mosolyban
Kézenem volna hogy megtanadjam,
De én, - ki tudná vállad jóbán?
Mosolyogni, kárágnál kevesen,
Csak kálvárián, kálvárián
Emberdolgán, mit isz jutásán
Ez a igazság, felső lebben
Mint ha nem látom

De nem is még csak minajában
Egy bűvös kája, mosoly láttam,
A rósi kája, mosoly
Fájdalom volt mind a mosolyban;
Hogy jutalmat ez az ajk adja
Melynek volna sem láttam többé
Mosolyodna mosoly farkadja
Kézi ajándék imé kálvárián

Jutalmad

MEG KELL HÁZASODNOM.

Arról szó sincs, hogy én
ne kapnék feleséget!
Ellenkezőleg. Kaphat-
nék szőkét, barnát, vö-
röset, feketét, ábrándos
kék-, avagy tüzes bo-
gárszeműt, pizét, pö-
szét, sasorrút, kisorrút,
akkorkát, hogy hóno-
mat alig éri és akko-

rát, hogy ágaskodnom kellene, ha csókolni szeretném álla gödröcskáját, kaphatnék soványat à la Sarah Bernhardt s Wilt mamára emlékeztető gömbölyded alakút, — szendét és pajzánt, angyali áldott jót s folyton szeszélyeset, hogy ugyancsak törekednem kellene teljesíteni minden óhaját, hogy bajuszomat szálanként ki ne tépje, — kaphatnék piskótalábút, eperajkút, kökényszeműt, lencsékkel az arcán (beh enni való is az ilyen!) szóval: száz-félét kaphatnék. Olyat, aki praeparandiát végzett s tanítónői diplomája jogán lesi kineveztetését, vagy olyat, kinek jelenleg »Rebeka« a kedvenc-dala s reggeltől estig csak ezt zongorázza, (persze hamisan játszsza a kis hamis!) kaphatnék örökké nagyreményű, örökös Liszt-tanítványt, u. n. zongoraművésznőt is feleségül, kivel mennem kellene minden hangversenyre, a philharmoniaira ép úgy, mint arra, melyet szavalattal egybekötve rendez a fodrász-egyesület segélyegylete javára. Kaphatnék... de nem folytatom. Önök, kedves olvasóim, az eddigiekből is megtudták, hogy sok-sokféle lány lehetne feleségem, s ha urfiainknál szokásos hencegésnek vélik e nyilatkozatomat, ám szíveskedjenek tudomásul venni a következő életrajzi adatot, mely nekem legkevésbé sem hizelgő véleményöket szentül eloszlatja.

Gyerekkoromban végtelenül szerettek engem azok a lányok. Velök nevedtem egy ideig a nagyanyám lánynevelő-intézetében, s mert fiú is voltam és — szép tanúk állítása szerint, — csinos is voltam, elképzelhetik, mennyire becéztek! Öleltek, csókoltak, s a csintalanabbak különös passióval csipkedték térdemet, mely, mivel nagyon kurta nadrágot viseltem, csupasz volt. Hányszor fakadtam sírva! hányszor jajgattam: »nagymama, nagymama, csípnek a lányok!« ... hányszor szitkozódtam, miért is vannak lányok a világon, mikor azok mind kiállhatatlanok?! — : sírás, szitkozódás mitsem használt. Ma már, elhihetik, nem sírnék ilyesmi miatt (ha csak örömömben nem könyeznék!) és gyakran visszagondolok azokra a bohókás, kedves, szép időkre. Lányoknak ölében hányszor üldögéltem, hányszor hajcsiztak: »hop! hop! hop! lovagol a Pista!« ... hányszor térdeltek elém: »no, adj egy csókot, cukros!« ... és én hányszor kértem magamat, szeszélyeskedtem, csak nagy huza-vona után adva egy-egy csókot. Istenem! Hogy megváltozik az ember gondolkozása ilyesmi fölött!

De nemcsak a lányok szerettek. A mamák is dédelgettek és majdnem mindegyik egy-egy lányát ajánlotta nekem: menyasszonyul — amíg felnövök,

feleségül — mire megnőttem, s ha e közben rokonaim vagy ösmerőseim körében lányka született, arra is rendesen azt mondták, hogy a kis Pista felesége lesz. Nőttön nőtt így menyasszonyaim száma. S már most multamra hivatkozva, bátran mondhatom, mosolygó kisasszonyok, hogy kaphatnék feleséget sokfélét, százfélét, mert úgy tudom szent az, amit mamák mondanak, már pedig ők nekem ígérték lányaikat. Vajjon megtartaná-e ígéretöket és él-e még »menyasszonyaimban« irántam a rokonszenv? Nem tudom. Csekélységemet illetőleg főlemlítem, hogy soha egyetlen egy »menyasszonyomnak« sem ígértem házasságot. Sem négy szem közt, sem anyja előtt.

Azaz mégis!

Miminek ígértem. Annak a mindig borzas, aranyhajú, aranyos kedélyű angyali kis lánynak, kinek rózsaszín-lehelletű szép arcát, selyem-kezeckéit, dalos, csengő hangját úgy el-elhallgattam, el-elnéztem, amint ott ült mellettem az iskola-padon és figyelt, tanult, mert nagyon szorgalmas kis lány volt. És egyszer, amint így el-elnéztem Mimiét — a »szépirás« alatt — olyan különös érzésem szívémben, hogy ez érzés folytán hirtelen kö-

zelebb ültem Mimihez, megsimogattam haját s fülébe súgtam: »Mimi! Ugy-e maga lesz a feleségem?«...

— Jaj! kiáltá, s hatalmas packa pottyant talából a szépirási irkába.

— Mert én magát, Mimi, szeretem. Megigérem, hogy magát, tudja, csak magát veszem feleségül és ha az Irma megint eldugja táskáját, mint tegnap, amiért maga sírt, mert azt hitte, hogy már most elveszett a maga táskája, hát csak mondja meg nekem, majd adok én aztán az Irmának!

A tanítónő, Mari kisasszony, hallva sugdosásomat, megfenyegetett. Hogy kiállít a táblához, ha Mimit még egyszer zavarom (no szeretném látni, hogy kimer-e állítani?!) és szétültet minket. Mimit is kiszidta, amiért packát csinált. Mi pedig elpirultunk, amint így egymásért korholtak s búsan tekintettünk a hatalmas packára, mely gyermek-szerelmünknek lőn megpecsétlője.

De azért én folytattam a sugdosást. Még pedig mind jobban-jobban. Csakhogy nem sokáig. Mert Mari kisasszony csakhamar beváltotta fenyegetését: szétültetett minket. (De a táblához mégsem mert kiállítani, ugy-e? ugy-e?) S most a sors még inkább szétültetett minket, kiknek gyermek-szerelmök ma-

radandó barátsággá fejlődött. Rövid idő óta Mimi szerető férj oldala mellett ül, én pedig még mindig itt ülök kis szobámban és irkálók egyet-mást, nagyrészt bohóságokat, önkéről, mosolygó kisasszonyok.

Pedig nekem is jól esnék már másodmagammal üldögdélni, szép kis feleséggel. Csevegni, enyelegni, bohóskodni vele, szerelmeskedni, elrejtve a világ elől, egyedül, kettecskén. Ah, végtelenül jól esnék nekem, ha feleségem volna! Szép, jó, okos kis feleségem, aki nem affektálna, nem tömné tele ruháit tournure-rel, nem követelné, hogy mindenüvé vigyem, mert nem a nagy világnak élne, hanem egyesegyedül nekem. Aki mindig szeretne, jólétben, balsorban egyaránt, szeretne, ha arcom szerencsétlenség folytán eltorzulna, ha nyomorék lennék, szeretne utolsó lehelletemig, szeretné nem a testemet, de lelkemet s az egymást szerető két lélek egygyé válnék örökké!

Szép az a házás-élet, mosolygó kisasszonyok! Szép, ha nem érdek szülte, de őszinte, végtelen szerelem, s ha ez az igaz szerelem az *egyedüli* hozomány, mit nő a férfitől, férfi a nőtől vár. Szép, isteni a házás-élet, ha a lány nem azért megy férjhez, mert fél, hogy hoppon marad, mert nem akar már otthon a tűzhely körül sűrőgni-forogni és

vágyva vágyódik menekülni abból a körből, melyben *neki parancsolnak*, abba a körbe, melyben szerinte, csakis *ő parancsol*. S ez utóbbi esetben kedvvel esküszik örök szerelmet oly férfiúnak, aki pénzes, tehát a vagyonnélkülínél több módot nyújthat a nőnek parancsolásra és fényűzésre. És az ily férj, ki balgán hitt a nő szerelmi esküjében, rendszeren papucshósszá válik, sajnálni való bábja lesz a fölötté uralkodó feleség szeszélyeinek, hóbortjainak.

Önökből, szép olvasónőim, mosolygó kisasszonyok, hiszem, hogy sohasem lesz eféle parancsolhatnámkodó asszony. Hiszen önök jók! Gondos, okosan szerető szülők oly nevelésben részesítik önöket, hogy mindig, mindenben a szerető szív sugalmazza tetteiket. Ha pajzánkodás közben hibáink fölött élcelnek is, az nem vétek, csak aztán kérem, ne arra törekedjenek, hogy hibáinkat saját előnyükre fölhasználják, de igen is arra, hogy hibáinkat eloszlassák. Mert — engedjék meg, hogy ezt az állítást kockázhassam — *a férfiak mindig olyanok, amilyenek a nők*. És nem fordítva. Ami jót, ami roszt a férfiak cselekedtek, cselekednek és cselekedni fognak, annak a jónak és rosznak közvetlenül, vagy közvetve, de mindig a nő az oka. A jónak igen, mondják önök, de a rosznak... Annak is,

mosolygó kisasszonyok. Emlékezzenek csak! Isten paradicsomot adott Ádámnak s e nagylelkű ajándékért viszonzásul csak azt kívánta, hogy Ádám ne egyék a tiltott fa gyümölcséből. És Éva — az oldalborda! — rábirta Ádámot, hogy ellenszegüljön Isten parancsának. Persze, előbb ő harapott az almába, mert hát — nőé az elsőség, és hogy ezzel bátorítsa tétovázó urát a — bűnre. Nos, ki oka az első rossz férfi-cselekedetnek? A nő! Miatta lett kiűzve Ádám a paradicsomból s már most mi, Ádám-utódok, méltán hangoztathatjuk: ha a nő az oka, hogy a férfi is kiűzetett a paradicsomból, legyen oka annak is, hogy újra föllelje az elvesztett paradicsomot. Varázsolja át igaz szerelmével, önfeláldozó jóságával paradicsommá a férfi életét és, ha már első szereplésekor bűnre csábító ördöge volt a férfinak, legyen ezentúl mindig csakis jóra ösztönző angyala.

Viszont a férfiak ne azért házasodjanak, mert már megúnták a korcsmai étkezést, ne azért, hogy a feleség hozományával könnyelmű életük eredményét: az adósságokat kifizethessék, vagy — ha már nem fiatalok! — hogy vén napjaikra legyen ingyenes ápolónőjük. Ohó! Nem úgy uraim! Fiatal lányok nem arra valók, hogy vén férjeket ápolja-

nak, hozományukkal adósságunkat kifizessék, de igenis, hogy szeressenek, viszontszerettenessek, csakis azzal a céllal, melynek neve: boldogság.

Meg kell házasodnom.

Hogy ki lesz a feleségem? ... nem tudom. Lehet, hogy az illető önök közt van, mosolygó kisasszonyok, és nem is sejtí, hogy az, kinek most unalmas firkáit olvassa, majdan mily érdekesen fog vele csevegni! »Aranyos kis feleségem!« ... Lehet, hogy még kis lány, ki a »házasság« szót leírni se tudja és ha megszólítom: kezemet akarja csókolni, mit persze meg nem engedek, mert az olyan magamfajta »bácsi«-nak csak »pacsi«-t szokás adni. Az is lehet, hogy leendő feleségemet még dajkálják, vagy talán — Uram bocsáss! — még meg sem született jövődöbeli hitestársam. Mit tudom én?! De azt tudom, hogy meg kell házasodnom és meg fogok házasodni, amint egymásra találunk, kiket az ég egymásnak rendelt. Megházasodunk, ha papa, mama s az összes rokonság ellenzi is, mert, ha nem kelnénk egybe, mindketten örökké boldogtalanok lennénk.

De... hát nincs még nekem ideálom? Kérdik önök, mosolygó kisasszonyok. Volt kérem, volt már nekem egy csomó ideálom, de jelenleg egy

sincs. Nagyon sok lányt ösmerek: kicsit, nagyot, szépet, kedveset és szeretem is mind, de szerelmes egyikbe sem vagyok. Már ez így van. Valamikor másként volt.

Emlékszem, midőn gimnazista koromban (meg kell említenem, hogy nem valami régen!) először láttam Blaha Luizát a szinpadon (akkoriban még karzatra jártam!) úgy megszerettem játékban, énekben egyaránt páratlan művésznőnk, hogy néhány hétig folyton álmodoztam, ha török, ha szakad, akkora dolgot viszek véghez, mely híressé, ünnepeltté tesz a világ előtt s azután elmegyek az isteni Luizához és piciny lábaihoz teszem szerelmemet. Sajnos! Hírt és dicsőséget szerző nagy dolgot nem követtem el, lehet azért, mert Blaha Luiza csakhamar — férjhez ment. Szép báróné, kezét csókolom, no ne haragudjék, hogy ilyest leírok!

Az ilyféle szerelem különben önök közül is sokkal megesett már, mosolygó kisasszonyok. Na, na, ne tagadják! Teszem Lenke kisasszony, aki oly büszke, hogy keresztnéven rokona kedvelt írónőnknek, Beniczkynek, ő is szerelmes lett, mikor először volt színházban. Daliás termetű, édes szavú Nagy Imrénket látta, mint Rómeót s belé szeretett. Gizuska pedig, kinek e tavasszal a budapesti

kisasszonyok közül legelőször volt rikító piros, divatos napernyője, ő meg Halmiba, a felejthetetlen bon vivant-ba volt szerelmes. Csakhogy mindez nem valódi szerelem.

Nem sokkal fent említett első »szerelmem« után szép szőke lánykáért kezdtem rajongani. Les-tém, mikor jó iskolából és távolból kísértem hazáig. Sohasem beszéltem vele. Nem volt bátorságom, hogy megszólítsam. Csak versekben beszéltem hozzá, melyeket póstán küldöztem lakására s melyek közül nem egy aluszsza örök álmát a »Fővárosi Lapok« papirkosarában. Szegény lányka! Nyilván kikapott otthon, hogy verseket küldözgetnek hozzá. Válasz sohasem érkezett.

Néhány versre még emlékszem. Egyikben következő sorok fordultak elő:

Szeretlek szép lányka,
Szeretem a kezéd,
Ici-pici lábad,
Szeretem a szemed!
Szeretem fülecskéd,
Szeretem a hajad —

*

Szeretem a krumplit,
Szeretem a vaját.

Ezt a két utolsó sort egyik barátom toldotta versemhez, amint neki ábrándosan fölolvastam. Meg

is haragudtam rá e miatt, ámbátor valóban szeretem a krumplit meg a vaját. Kivált együtt!

De nem akarom önöket, mosolygó kisasszonyok, további szerelmeskedéseim leírásával úntatni. Mind-mind ugyanolyan, mint az önök ábrándozása, mikor még iskolás lányok voltak. Mikor még olyanok voltak, mint a tizenöt éves Aranka, kedves kis vis à vis-m.

Hogy e sorokat írom nyitott udvari ablak mellett, ablakkal szemben ő is ablaknál ül könyvvel a kezében. Lopva áttekintget hozzám s ha észre veszi, hogy nézem, ismét letekint, pirulva, könyvébe. Látom, hogy kíváncsi. Vajjon mit írhatok én, kit annyira tisztel, kit olyan okos, nagyreményű írónak vél?!

Átköszönök. »Jó estét, Aranka!«

Zavartan meghajtja aranszőke fejét s leteszi a könyvet. Aztán, mint rendesen, nézi, ha kimegyek-e a gangra? Persze, hogy kimegyek. És ő is kijön.

Egymás mellett állunk. Olyan jól esik néz-nem azokat a szép, nagy nefelejtszemeket, melyek kérdőleg tekintenek rám.

— Tudom Aranka, hogy mit akar kérdezni?

— Oh, maga tudja?

— Hogyne tudnám!

— Hát mit?

— Magácska kíváncsi, mit írtam egész délután oly nagy szorgalommal. Ugy-e?

— Igen.

— Lássa, lássa, még a gondolatát is kitalálom! Elhallgat. Majd hirtelenül kérdi:

— Nos, mit írt?

— Amolyan tárcaszerű kis dolgozatot, kedves Aranka.

— Mi a címe?

— »Meg kell házasodnom.«

Elpirul. És olyan szomorúan, olyan halkán kérdi:

— Kell?!... És ugy-e akkor... akkor... ha megházasodik, nem fog többé itt lakni?!...

Nem tudtam hirtelenül válaszolni. Ugy meghatott a szép Aranka szomorú, naiv kérdése s az a könny, mely szemében csillogott.

— Dehogyan megyek el innen, kedves Aranka! Hiszen én azt csak azért írom, hogy meg kell házasodnom, hogy írjak valamit. S ha meg kell is házasodnom, mert elvégre minden embernek meg kell házasodnia, akkor is csak öt-hat év múlva, ha már vagyok valami.

— Igazán? Csak öt-hat év múlva?! Istenem,

beh jó! És addig mindig itt fog lakni velünk szemben, mindig?...

— Mindig!

...S mind a ketten oly boldogok voltunk, hogy nekem csak öt-hat év múlva kell megházasodnom, amikor... nos igen, amikor már magácska is, szép Arankám, eladó lány lesz.

KETTECSKÉN.

—ladár Spitzer szabónál, ki-
nek három ficsemetéjét na-
ponkint órák hosszat avatja a tudás titkaiba, öt
forint havi részletfizetés mellett szalónkabátot
csináltatott, melyet szép júliusi reggelen öltött
először magára. E reggelen, hogy tetőtől tal-
pig méltó legyen az új kabáthoz, cipőit gondo-
san kifényesítette, magára vette legjobb ingét, leg-
csinosabb nyakkendőjét s a szalónkabát oldalzse-
bébe csúsztatta pénztárcáját hét forinttal megter-
helten. Persze nadrágot és mellényt is húzott, még
pedig a legjobbikat. S így kicsinosítva, fején új
kalappal, kezében sétabottal indult a lánchid
felé, a pesti oldalon. A hid előtt megállt s vára-

kozott, mi közben gyakran és izgatottan tekintett egyetlen ékszerére, az évek előtt atyjától kapott ezüst órára.

Alig múlt hét óra. A magyar tudományos akadémia még alszik. Körülötte csend. Csak néhány vézna alak suhan el mellette, alázattal emelve előtte kalapot. Levelező tagok! A Dunán már halad egy-két gőzhajó, de csak halkán füttyent, nyilván tiszteletből a még alvó magyar tudományos akadémia iránt. A hídon azonban már nagy a sürgés-forgás: jár-kei a főváros szegénye, ki-ki dolga után, két krajcárral könnyebbülten.

Hétköznapi ez, bizony nagyon igénytelen nyári hétköznapi, de mit keres akkor oly ünnepi díszben a híd közelében Spitzer szabó ficsemetéinek nevelője?

Az állást megúnva, föl és alá lépdél, mosolyog, majd elkomorul, ismét megáll s idegesen tépdéli kis bajusza szálait. Majd megtapogatja kabátját a belső oldalzseb táján, ha ott van-e még a pénztárca azzal a hét forinttal, és mosolyog. Hm! Nem volt könnyű ilyen nagy összeget összekaparítani! Spitzerék csak tíz forintot fizetnek havonként, igaz, hogy reggelit és ebédet is adnak, meg lakást. (A cipőtisztításért és ruhakeféelésért levonnának havonként két forintot, miért is Aladár mindkettőt maga végzi.) He-

tenként háromszor Szilágyiékénál is tanít, Tercsi kisasszonyt tanítja zongorázni havonként hat forintért. S összes tizenhatforintnyi jövedelméből ozsonnál, vacsorál, — ha ozsonnál, akkor nem vacsorál, viszont: amely napon vacsorál, aznap nem ozsonnál! — ruházkodik, mosat.

Hónapok óta félrerakott krajcárokból lett az a hét forint. Gyűjtött, gyűjtött, amióta ott motoszkál fejében, ébren, álmában, az a kirándulási terv, hogy Margittal, kit hetenként néhányszor meglátogathat négykézre való zongorázás végett, a szép Margittal majd egyszer kirándulnak a budai hegyekbe, egyedül, ketteskén.

A lány eleinte hallani sem akart erről. Hirtelen abba hagyva a zongorázást, rózsás kis száját durcásan bigyesztette s szemrehányóan tekintett Aladárra. Hogyan? Vele menjen — egyedül?! A szülők ezt meg nem engednék, és hazudni...

— Azt mondja itthon, hogy Irmával találkozott s ő meghívta magát ebédre. Multkor is egész nap Budán volt Irmáékénál! Reggel menne el hazulról s én várnék magára a lánchidnál s aztán együtt mennénk ki, ki a szabadba, kedves Margitom! Higgye el, megbocsátja azt magának az Isten, ha szerelmünkért egyszer nem igazat mond.

— Az Isten! De a mama! a papa!...

— Ha megtudják, hogy nem volt Irmáéknál, úgy bevallunk mindent s ők megbocsátanak.

— Nem! Nem! Kérem, ne beszéljünk erről!

— Úgy szeretem magát! Gyakran éjfélig tanulok, hogy vizsgálataimat az egyetemen sikerrel letegyem s aztán lehessen valami. Valami s a maga férje! Spitzerné multkor összeszidott, azt mondta »das geht nicht«, hogy éjfélig égetem a lámpáját s azóta gyertyát vásárolok s a mellett tanulok. Ugy-e jön?! Lássa, itt nem beszélhetünk zavartalanul, míg künn a szabadban nem zavarna senki. Margit! Margitom! Mondja, hogy eljön! Mondja csak ezt: »talán«!

— Talán! De most még nem! Talán két hét múlva, egy hónap múlva...

De bele telt két hónap is, míg végre Margit elhatározta, hogy Aladárral megy.

Úgy mondotta, kilenckor már a hídnál lesz. Igaz, hogy még alig mult nyolc óra, de azért Margit már itt lehetne. S mert nincs itt: Aladár idegesen pödörgeti kis bajuszát. Hátha nem jön?! Hátha a mama vagy a papa mégis csak elkíséri Margitot Irmáékhoz?!... Oh, az emberek oly közönyösen haladnak el mellette, oly mitsem törő-

dőn aggodalmaival! Csak legalább egy mosolyogóra: »jön! jön! egyedül!«, de ki-ki csak magával törődik.

Az egyik mormogva gesztikulál: »na! de kérem! nekem van igazam!« mintha valakivel beszélne, és siet, mintha kergetne valakit. Pedig nem kerget senkit, hivatalba siet szegényke díjnok, hogy letisztázzon hat-nyolc ívet egy forint napi díjért. A hivatalban nincs ideje beszélni, legalább így hivatal előtt, útközben, kibeszéli magát.

A pápaszemes »madame« is erre tipeg-topog, kosárral a karján. A Duna-partra megy, hol olcsóbban lehet bevásárolni, mint másutt. Tipeg-topog, hogy mielőbb haza mehessen főzni, mielőbb elkészítse az ebédet és délután jókor útnak indulhasson francia leckéket adni. Szomorúan tekint. Most, a szünidőben, nem taníthat a lánynevelő-intézetben s e miatt kevesebb a jövedelme. Nehány magántanítványa pedig nyaralni ment a szülőkkel, ez is csökkenti a jövedelmet. Mon Dieu! Nagyon kell takarékoskodni a nyári hónapokban!

Jézus! A Spitzerné!

Aladár szeretne elbújni, szökni előle, de a kövér kis asszony már meglátta s mosolyogva siet feléje.

— Tanító úr, maga itt?

— Igen, nagysága kérem. Hiszen tegnap kikértem, hogy ma egész nap szabad lehessek. Rokonaim.... igen, rokonaim érkeztek. Itt várom őket.

— Jó mulatást! De tudja, punkt nyolckor otthon kell lenni! Mert soká kimaradni — das geht nicht! A gyerekek már nagyon megszokták magát. Ni! Milyen fáj van magán a szalónkabát! Maga fog csinálni effekt! Rekomandirozza a rokonokat az enyim férjhez. Adresse — maga tudja! — Jakób Spitzer, Waitzner-Strasse numero vier. Pá, tanító úr! Megyek oszodába!

A Dorottya-utca felől tizenhat éves lány siet a híd felé. Fején nagy szalmakalap, mely alól félősen tekintget jobbra-balra. Ha valaki meglátná! Siet, siet, s Aladár még az »oszodába« menő széles Spitzerné után bámult, midőn a lány mellette terem.

— Aladár!

— Margit! Maga itt? Hogyan jött? Honnan?

— Siessünk! susogja, s visszanéz, ha nem látja-e őt atyja, ki elkísérte a Dorottya-utca sarkáig.

A lánchídon gyorsan mennek egymás mellett és szóval. De az alagútban, hol a sötétség bizalmas beszédre bátorít, a folytonos zaj, zúgás, burokba rejti a suttogást, az alagútban már beszélni kezdettek.

— Féltem, Margit, hogy nem jön. Vagy jön a mamával, a papával.

— Mama nem, de papa el akart kísérni. Velem jött a Dorottya-utca sarkáig s jött volna a hídig, ha nem kérem szépen, hagyjon már el, ne fáradjon, elkésik a hivatalba. Azt hiszed papa, hogy még kis lány vagyok, kísérni, vezetni kell engem?!

— Margit! Margit! Milyen aranyos lány maga!

— Lány?! Kérem, én már kisasszony vagyok!

És vidoran csicsereg, kacag, az imént még félős teremtés, hogy papa nem jött vele a hídig, s hogy este nem küldenek el érte Irmáékhoz, mert úgy beszéltek meg, hogy Irmáék szobalánya kísérje őt haza, mint multkor is. És Aladárra kacag:

— Jaj! Jaj! Maga szobalány!

Örülnek, hogy kirándulási tervök nincs megátolva, és aranyos kedélylyel indulnak a Zugligetbe, gyalog, mert lóvonaton nem akarnak menni, hogy ösmerőssel ne találkozzanak.

— Nini! Magának új kabátja van! Milyen csinos ma maga, Aladár!

— Ugy-e? És találja ki, kiért csinosítottam magamat?

- Nos?
- Magáért, aranyos Margit!
- Oh, maga!
- Szeret?
- Nem mondom meg!
- De még ma megmondja, ugy-e Margit?
- Talán!

Még ugyan nincs dél, mikor a Zugligetbe érnek, de azért Aladár lelkesen indítványozza:

— Menjünk ebédelni!

Otthon nem reggelizhetett, de nem is kívánhatja, hogy már fél hétkor adják neki a reggelit, mikor a rendesen, mint ma is, hétig alvó Spitzer mama mindig maga osztja ki a kávé, tejet, egyenlő részben, persze úgy, hogy a gyerekeknek mennél több jusson, s a nevelőnek mennél kevesebb, — hídhoz menés közben pedig eszébe sem jutott a nagy izgatottság miatt, hogy egyék valamit. Csoda-e, ha a nagy séta után most vágyat érez evés után?

— Menjünk ebédelni!

— Jó, menjünk! De hova?

— A »Fácán«-hoz. Oh, Margit, ott olyan szép a kilátás!

— Mondja csak, Aladár, de nem haragszik, ha kérdezem...

— Mit?

— Van pénze?

— Hogyne! s büszkén hangsúlyozza: még pedig sok!

Nagyon sok! Hét... azaz igaz, vonjuk le a hídon és az alagúton kettejükért fizetett négy-négy krajcárt, — hat forint pihen a pénztárcában gondosan összehajtva, a nadrágzsebben pedig csörög-csörög kilencvenkét krajcár.

Margit bizalmasan súgja:

— Nekem is van pénzem! Öt forintom!

— Honnan?

— Tudja, én hetenkint egy forintot kapok a papától. Ezen a pénzen cukrokat és süteményeket szoktam venni s megkínálom velök barátnőimet, ha meglátogatnak. De már több, mint egy hónapja, hogy félre rakosgattam a hetipénzemet, mert... mert úgy gondoltam, legyen egy kis pénzünk, ha majd együtt kirándulunk.

— Maga angyal!

Körölnéznék a »Fácán«-hoz címzett vendéglőben, s hogy ott sem ösmerőst, de még más vendéget sem látnak, — mert itt künn az úri vendéglők is rendesen csak vásár- és ünnepnapokon telnek meg, vendégekkel, ha megtelnek! —: asztalhoz ülnek a terrasse-on.

Fürge pincér lejt feléjük, hóna alá csapja a szalvétát s pörög a nyelve: sört méltóztatik-e, krigliben, pohárban? a sör friss, ép most csapolják! vagy talán bor tetszik: asztali fehér, két deci, fél liter, vagy talán vörös bor: sashegyi, villányi?

— Mit iszik Margit? Sört vagy bort?

— Vizet! suttogja, kissé zavartan a pincér fürkésző, mosolygó tekintetétől és lehajtja fejét, hogy nagy, előre hajló szalmakalapjával elrejtse arcát a pincér-szemek elől.

— Hozzon nekem egy korsó sört!

— És ő nagyságának?

Ő egyelőre csak vizet iszik.

De miért ül Margit kalappal? Aladár szépen kéri: vegye le! s amint a lány átnyújtja a kalapot, hogy Aladár akaszsa föl a szegre: az ifjú suttomban ajkával érinti a szalagokat, melyekkel a kalap Margit fejéhez volt kötve, s melyek még melegek a szép lány arcától. Soha, soha ilyen édeset nem élvezett Spitzerék asztalánál!

A pincér visszajön sörrel és vízzel s átadja az étlapot.

— Eszünk levest, ugy-e Margit? Milyent parancsol?

— Májgombóc-levest! suttogja Margit.

— Van májgombóc-levesök? Igen? Éljen! Hozzon kérem kétszer, de közösen, levesestálban.

A pincér csakhamar teljesíti e kívánságot.

— Milyen pompás májgombóc! Ugy-e Margit?

— Kitűnő!

— Miért nem iszik sört? Nem szereti? Igyék hát bort! Hozatok jó vörös bort.

Bort hozat s a szerelmesek koccintanak.

— Igyunk, Margitom, a maga egészségére!

— Nem! A magáéra!

— Ohó, azt nem engedem! Legelőször is a maga egészségére kell innunk!

— Igyunk hát mindkettőnk egészségére!

S mikor a sült csirkét eszik, Aladár nagyon szépen kéri Margitot, felezze a tányérján levő májat s a felét adja neki.

— De ne így kínálja a tányéron! A villával nyujtsa, kérem!

Margit szabadkozik, de végre enged a kérésnek s Aladár boldogan átveszi szájával a fél májat Margit villájáról. A mióta csirkéket esznek ezen a földgömbön, csirkemáj még sohasem okozott emberi halandónak oly nagy boldogságot, mint ezúttal. Aladár tisztelettel rágja a fél májat s lenyeli áhíattal. Önök gúnyosan mosolyognak? Pedig higy-

jék el, az eféle bohóságok fiatal szerelmeseknél gyakran megtörténnek.

— Sarkantyú! Sarkantyú!

Margit tapsol örömében, hogy a csirke »sarkantyú«-ja nála van s a sarkantyú-alakú csont egyik végét ujjával szorítva, a másik végét Aladár felé tartja.

— Fogja meg. Gondoljunk valamit s aztán húzzunk!

— Már gondoltam valamit.

— Én is.

Húznak, a csont ketté törik s a hosszabb rész Margit kezében van.

— Nyertem! Jaj beh jó!

— Mit gondolt?

— Megmondjam?

— Kérem!

— Azt gondoltam, hogy ha este haza érzem, otthon azt fogják hinni, hogy Irmáéknál voltam. És maga, Aladár, mit gondolt?

— Bár minden nap így együtt ebédelhetnék magával, aranyos Margitom!

— Ugyan menjen! Hogy lehet ilyesmit gondolni?!

Bizalmas beszélgetéseket megzavarja Hazafi János, a »népköltő«, ki előttük terem a terrasse-on.

— Gyöngyharmatos jó napot kívánok! Kedves egészségökre váljék az ebéd!

Kalapja félre csapva, kezében fokos és zsebei-
ből kikandikálnak azok az ösmeretes zöld, vörös
és fehér színű füzetkék, melyek Hazafi János egy-
piculás verseit tartalmazzák.

Margit előtt megemeli kalapját, Aladárnak pedig
bizalmasan szorítgatja a kezét, mintha az ifjú neki
rég, jó ösmerőse volna. Aztán pose-ba helyezi kis,
jól táplált termetét, mely vastag bizonyosság, hogy
igenis, a magyar költők is megélhetnek, ha tudják
a módját, — és elszavalja énekelő hangon ezt a
részben rögtönzött verselményét:

Az idő már délután jár,

Emitt van egy szerelmes pár,

Aki épen mostan evett,

Tyűh! Boldog is az, aki szeret!

Hej! Nekem is volt egy párom!

Nem is egy volt, kettő, három!

Mind elhagyott a hűtelen,

Azért olyan véres szívem.

Véres szívem, fájó szívem!

Azért nem mind bús a rimem,

Versemben a víg is járja —

Tessék venni! Tessék venni! Csak egy picula az ára!

S asztalra tesz egy színes füzetkét.

Dunán túl és Dunán innen

Terjesztem nyelvünket rímbe.

Hej! nincs a magyarnak párja!

Tessék venni! Tessék venni! Csak egy picula az ára!

A fiatalok mulatnak ezen a furcsaságon. Aladár fizet egy piculát. Hazafi zsebre vágja, megemeli árvalányhajas kalapját és enkölteményeit szavalva tova megy. Aladár kifizeti az ebédet s ők is mennek.

Föl, föl a hegyekre!

Karonfogva lépdelenek Margit kifeszített piros napernyője alatt. A százados fák árnyékot vetnek a szerelmesekre, s a madárcák, amint meglátják őket, dalolnak, dalolnak, örömben, hogy ismét akadt az emberek közt egy pár, mely kijön a szabadba, hogy itt szerelmeskedjék igaz szerelemmel. De madárcák! Ti örültök, ha lány és ifjú szülők tudta nélkül mennek a szabadba, egyedül, kettecskén?! Ej, ej! Hát ily rossz nevelésben részesültek?!...

Hegytetőre érnek. Előttük hegyes-völgyes gyönyörű vidék, távolban Budapest, partjain a most napfénytől csillogó Dunának. És itt: a szabad ég

alatt, távol az emberektől, Aladár a gyönyörű tájon merengő Margitot nézi, nézi, majd hirtelen megöleli s a sikongani akaró kis rózsaszáját elnémítja egy szenvedélyes csókkal.

— Ne! Ne! kiáltja a lány, kibontakozva az ifjú öleléséből. Esküdjék, hogy *ezt* nem teszi soha többé!

Aladár persze nem esküszik.

— Haragszik? Köny gyűl a szemébe. Bántja, hogy megcsókoltam?

S hogy bocsánatot nyerjen, udvariasan szájához emeli a lány kezét.

De Margit, — kinek ajkán ott ég az első szerelmi csók, melegével lángra gyullasztva az angyali arcot, — kezét visszarántja.

— Nem engedi, hogy kezét csókoljam? Haragszik? Nem szeret?

— Szeretem! feleli halkan.

— Kimondotta? Oh, Istenem! Nyujtsa ide kezét, hadd csókoljam örömben!

— Ne, ne a kezemen csókoljon! suttogja és csókra nyujtja rózsaszáját. Itt! Itt!

De amint Aladár megcsókolta, — tova fut, integetve:

— Na! Fogjon meg!

Aladár megfogja Margitot, megöleli, megcsó-

kolja. A lány ismét kibontakozik: tova fut. Aladár utána. Arcuk kipirul, lélegzetök mind rövidebb lesz.

Erdő szélén, lombos fák árnyában, fáradtan ülnek a fűbe.

Fákról a madárcák kíváncsian lekukucskálnak s hallgatódznak. Olyik lejjebb ugrik egy-két ággal, hogy jobban láthasson, jobban hallhasson. Pí! Pí! Mi lesz itt?...

Pillangók röpködnek a szerelmesek fölött s kergetik egymást, mint imént Margit és Aladár. Gyík futkos a fűben, de, hogy meglátja a szerelmeseket: megáll s leskelődik. És parányi hangyák Margit harisnyáira sietnek és ide s tova futkároznak a szép idomú lábakon.

Aladár átfonja két karjával Margit karcsú derekát s szenvedélyesen csókolgatja a szép lány arcát, haját, vállát, karját.

— Jaj! Ne!

— Oh, Margit! ha tudná, mily nagyon szeretem!

— Ne! Ne bántson!

— Csak még egy csókot!

A lány félig behunyja szemeit. Úgy tetszik neki, mintha álmodnék, mintha azt a sok édes csókot álmában adogatná neki a szerelmes ifjú. Majd föl-

tekint, hogy meggyőződjék, vajjon valóban álmodik-e? s amint ezt teszi: nagyot sikolt, fölugrik s futásnak ered.

A gyík!

Nézte, nézte a szerelmeseket s mikor látta, hogy Aladár már nagyon is sokat csókolgatja Margitot, uccu! a lány felé futott s felriasztotta álmodozásából. Jól tette!

Margit félelemtől reszketve rázza ruháját s aggódva lesi: mikor pottyán ki belőle az a csúf állat?

A gyík Margit elé fut, hogy még egyszer megijeszze s aztán tova illan.

Oh, a világ minden kincseért sem ülne le Margit ismét a fűbe! Hogy félelme csillapul, kéri Aladárt: menjenek el innen!

Karonfogva sétálnak erdőből erdőbe és Margit boldogan hallgatja a Spitzer-csemeték nevelőjének szavait.

... Ha majd férj és feleség lesznek! Ha majd eléri célját, lesz állása, melynek jövedelméből ketten megélhetnek: otthont alapítanak s élnek boldogan, egymásért, örök szerelemben! »Ugy-e Margit, örökké szeretjük egymást?!«... Ha kell: dolgozik kora reggeltől késő estig, végez bármily nehéz

munkát, hogy Margit övé lehessen. Oh, megszokta a munkát! Évek óta, hogy szülői elhaltak, nevelősködik, hogy megélhessen, tanítója rakoncátlan gyerekeknek s gyakran mindenese a szülőknek. Hónapok előtt még milyen örömtelen volt ez az élet!

— De amióta megösmertem, drága Margitom, enyelgés nekem Spitzerné szeszélye, élvezet a gyerekekkel való bajlódás s többé nem boszankodom magamban, ha Tercsi kisasszony hamisan zongoráz. Emlékezik? Február másodikán volt három és négy óra között. Épen Tercsi kisasszonyt tanítottam, mikor maga Margit és édes anyja látogatóba jöttek Szilágyiékhoz. Az nap nagy hideg volt; a maga szép arca, de még a fülecskéi is csak úgy ragyogtak a pirosságtól, mikor belépett. Tercsi kisasszonyhoz futott, hogy üdvözlje, de amint észre vett: megállt zavartan. Tercsi kisasszony bemutatót minket egymásnak, maga felém nyujtotta azt a pici keztyűs kezét, a zongora-lecke félbeszakadt s Szilágyiné felszólított, ha van időm: maradjak ozsonnára. Társalgás közben mamája fölkerít, játszanék valamit. Pirulva kérdeztem: mit játszom? s ekkor Margitom kérve mondotta: »Csak magyart! Magyar dalt!« Emlékezik? »Csak egy szép lány van a világon« . . ezt a dalt játszottam s maga úgy el-el-

hallgatta, elábrándozott. Mamája megdicsért s meghívott látogatóba. S azóta a Spitzer-gyerekek nevelője a legboldogabb ember ezen a világon.

Mennek, mendegélnek. S csak midőn hazamenetelregondoltak,

vették észre, hogy a távoli hegyeket fellegek borítják. Az imént még napsugarak fényétől nevető táj elkom-

orul, a levegőben szél futkos és hűvös érintésével tudatja a szerelmesekkel a zivatar közeledtét.

— Siessünk!

Gyorsítják lépteiket s aggódva gondolnak a távolságra, mely köztük és otthonuk közt van. Míg csak a völgybe leérnek, eltelik egy óra. És alig mennek negyedóra hosszat, midőn hullani kezd az eső, eleinte nagy cseppekben, ritkán, majd sűrűn, csurogva-csurogva Margit kifeszített piros napernyőjéről.

Óriásan egygyé tömörült felhők borítják az eget. Dühöngő szél tépdesi a fák ágait. A földön sárkéreg nő hirtelen. A hegyárok megtelnek vízzel s ez sebesen tör utat vagy kiömlik. Rég nem láttak ily zivatart a budai hegyek!

Árok elé érnek.

Térdig érő víz bugyog benne. Átugorni lehetetlen. Az Aladár által ösmert út pedig az árkon túl folytatódik. Mit tegyenek?

— Nincs más mód! Átviszem magát, Margit, a hátamon.

— Jaj, nem! Soha!

— Hát itt maradjunk? Vagy menjünk másfelé, azt sem tudva: hova jutunk? Már esteledik. Sietnünk kell, Margit, a völgybe, hogy lóvonatot vagy kocsit leljünk, mely bevisz a városba. Drága Margit! Kapaszkodjék a nyakamba!

— Nem! Nem!

Aladár gyorsan felgyüri nadrágját.

— Margitom!

— Nem! Átmegyek az árkon.

— Igen?! Hogy megbetegedjék s aztán meghaljon, itt hagyva engem egyedül?! Így szeret engem?! Na, fonja át nyakamat, kérem! Hiszen senki sem látja! S erősen kulcsolja össze kezecskéit. Erősebben! Ne féljen, nem szorít! Oh, csöppet sem fáj az nekem! És most... hopp! No lám, már viszem a hátamon.

És még az árkon túl is viszi egy ideig.

— Ereszszen el!

— Még nem. Olyan jól esik!

— Sikítok, ha el nem ereszt!

— Ne sikítson!

— Aladár!

— Margit!

— Oh jaj! Hát ilyen maga?

— Már én ilyen vagyok!

— S még tréfál?!

— Mikor olyan boldogság magát vinni a hátamon!

— Már sáros a kabátja a cipőimtől!

— Drága kis lábak!

- Megfojtom, ha el nem ereszt!
- Nem hiszem!
- Ledobom a kalapját!
- Fölveszem.
- Nem szeretem magát.
- Vonja vissza szavát. Ugy-e szeret?
- Gyűlölöm!
- De miért?
- Ereszszen el!
- Eleresztem, ha nem gyűlöl.
- Hát nem gyűlölöm.
- Ha nem dobja le a kalapomat!
- Nem dobom le. Ereszszen!
- Ha szeret!
- Még mindig nem ereszt el?
- Szeret?
- Nem mondom meg.
- Oh, mondja!
- Ha elereszt, akkor szeretem.
- Jó. Tehát válnom kell az édes tehertől.

Isten veled!

De alig ér le Margit a sáros földre, midőn dühösen Aladár felé fordul.

— Nem szeretem! Érti?

S a keskeny úton előre siet, durcásan lépdelve s előre tartva az ernyőt a rézsút hulló eső ellen. Aladár utána siet.

— Bocsásson meg!

Margit tagadólag rázza fejét.

— Bármit kíván tőlem: megteszem. Csak ne haragudjék!

A lány nem felel.

— Ha nem bocsát meg, visszamegyek és bedobom magamat az árokba!

Úgy, úgy! Csak rimáncodj, kiállhatatlan!

Megfogja Margit kezét, de a lány vissza rántja a kezét.

— Hagyjon!

— Ne kínozzon! Oly nagy vétket követtem el azzal, hogy nem engedtem az árokba lépni, hogy ott, hol legnagyobb volt a sár, hátamon vittem? Azért haragszik, mert óvni akarom minden veszélytől? mert végtelenül szeretem?!

Az igaz! Mindez bizony nem lehet ok a haragra. S a szép lány megbánást érez.

— Nem, nem, magára nem lehet haragudnom. De maga sem haragszik rám, ugy-e? Hiszen tréfálnom csak szabad!

Harag nélkül, enyelgőn csevegve érnek le a völgybe. És mire leérnek: az ég is kibékül a földdel: szűnik a zivatar. A lenyugvó nap, mielőtt végkép eltűnnék a láthatárról, engesztelőn mosolyog a földre és a sáros földön lóvonathoz siető szerelmes párra.

Margit és Aladár egy üres lóvonatba szállnak s ez viszi őket haza, a fővárosba, s minél inkább közeledik céljához, a szerelmesek annál több aggodalmat éreznek. Mi lesz otthon?! Lucskosak, sárosak, lehetetlenség eltagadniok a valót.

— Ne féljen, Margit! Haza kísérem s beszélék szülőivel. Ne féljen! Én sem félek!

És valóban csöppet sem félt a Spitzer-csemeték nevelője, midőn a remegő Margittal a bámuló szülők előtt megállva, a kérdő tekintetekre rögtön válaszolt.

— Asszonyom és uram! Egyetlen gyermekkel: Margit kisasszonynyal jöttem most ide a budai hegyekből.

— Szent Isten! kiáltja a mama s aggódva tekint lányára.

A papa Aladárhoz rohan s ököllel fenyegetőzik.

— És?

— Szeretem őt, s ő viszont szeret. Szerelmének tulajdonítsák, hogy sok kérésem után végre velem jött.

— Megverlek, kölyök!

— Szent Isten!

— Ne büntessék! Csak én vagyok vétkes. Én mondtam neki az ürügyet, hogy velem jöhessen.

— Agyonütlek!

— Jézus Mária!

— S én sem vagyok valami nagy bűnös. Úgy szeretem Margitot! Zavartalanul akartam neki bevallani szerelmemet.

— Persze! Ott künn! Ugy-e? Te!...

— Oh! Oh!

— Higgyék el, nekem, szegény nevelőnek, sohasem volt oly boldog napom, mint a mai!

— Még hencegsz?!

— Nem hencegek, de igenis bevallok mindent őszintén, a hogy az becsületes emberhez illik.

— Te beszélsz becsületről?!...

Én! S ezennel megkérem önöktől Margit kisasszony kezét. Most még csak szegény nevelő vagyok, de néhány év múlva, ha Isten megsegít, lesz olyan állásom, hogy nyugodt lelkiismerettel

alapíthatok családot. Kérem önöket, ígérjék nekem
Margit kisasszony kezét!

— Távozz! Majd akkor szólj, ha leszesz valami!

.....
Szólt is... és ma boldogan él Margittal.

"MÚZSA"

(A SZERELEM HETI LAPJA.)

Ha a tanítónő-képezde
kapuja az új tanrend-
szer folytán nyolctól
egy óráig tartó elő-
adások után kitarul:
száz meg száz lány
siet ki belőle és cso-
portokban indul haza
felé. Út közben a lá-

nyok csevegnek, kacagnak, dicsérik vagy gúnyolják
a tanárnőket és tanárokat, a szerint, amint jó vagy
rosz osztályzatot kaptak, — trécselnek divatról
színházakról, táncról, fiatalemberekről, s ha ez utób-
biak közül egyik-másik szemben jön velők, fővá-
rosias merészséggel tekintve rájuk: a csintalanab-
bak bátran fogadják e tekintetet, s miután az úrfi
elhaladt mellettök: mosolyogva, kacagva monda-
nak véleményt róla. Szép! Fess! Hórihorgas! De

milyen szemtelenül nézett! Nincs is bajusza! Hihih! Görbe orrú! Hihih! Píse! Hihih! Nem beretválkozott! Hihih! Nekem tetszik! Nekem nem!....

És délután a képezde kapuja ismét kitárul, midőn a bennlakó növendékek, — húszan, — párosan indulnak egy órai sétára, az igazgatónő s a nevelőnő felügyelete alatt. Az igazgatónő szigortól való félelmökben csak halkán beszélgetnek, nevetgélnek, nem mernek, legfeljebb mosolyogni, ezt is úgy titokban, és félre vagy földre néznek, ha egy-egy fiatalember mellettök elhalad. S azok, kik mögött közvetlenül az igazgatónő lépdél, majd mindig lesütik szemöket. mintha... mintha lányszoknyába bujtatott szenteskedő kispapok volnának.

Lányok! Lányok! Mily mások vagytok ti a képezde társalgó-termében, ha ott esténként egy-két órát egyedül lehettek, egymás közt! Mikor nem figyel rátok a pedans igazgatónő pápaszemen át villogó szemeivel, s a nevelőnő, kire bízva vagytok, tudva, hogy az igazgatónő csak vacsorakor jön fel földszinti lakásából az emeletre, magatokra hagy, mert szeret titeket és csak akkor szól be hozzátok a mellékszobából, ha nagyon is zajongtok.

Körbe ültök és meséltek egymásnak. Meséltek egyről-másról, gyakran az otthonról, hova visz-

szavágyódtok, szerelemről s a versekről, melyeket szerelmes ifjak írtak hozzátok, elragadtatásukban rimekben elsőhajtva, hogy nálatok a szem: tenger-mély és csillag, a haj: hullámos és villanyos, a száj: rózsás és eperajkú, a fogak: gyöngyök, a nyak: hattyúnyak, a természet: eszményi, őzies és lebegő, a szív: kemény, a kéz: lágy, — és a fül, az orr?... ezeket rendesen kifelejtik lelkesültségökben a szerelmes ifjak! — és soknak közületek azok a bolondos versek jobban tetszenek talán Petőfi költeményeinél is. Ha jókedvetek támad: ölelkeztek, csókolódtok, ugráltok, kacagtok, daloltok, csak akkor csittulva el, ha a nevelőnő besiet, hogy az Istenért! legyen eszetek, hiszen ép alattatok, földszinten van az igazgatónő. Miért is nem nagyot halló az a szigorú igazgatónő?! Ugy-e? Mulattatjátok egymást. Játsszok társas-játékokat, felolvassátok a verseket, beszélyeket, beszélykéket, beszélyecskéket, rajzokat, kis és nagy elbeszéléseket, szomorú és igaz történeteket, csevegéseket, apró történeteket, miket a képezdében szabad óráitokban titokban írtok. Kigondoltok mindenfélét, hogy teljék az idő kellemesen, vígan, s egy-két órai mulatozás után, ha vacsorához ültök, ismét

komolyak, csöndesek vagytok, s félősen néztek az asztalfőn ülő igazgatónőre.

Homályos a társalgó-terem. Körben ülnek a lányok, közel egymáshoz, csöndesen. A főváros esti zsibongása behallatszik a terembe és a lányok elábrándoznak a nagyvárosi élet e zürzavaros, összhangnélküli zenéjének hallattára, mely most még oly titokszerűen szép előttük.

Anna ablakhoz megy, félre tölja a csipkés függőnyt s letekint a kivilágított népes, zajos útra. Mint kalitba zárt madár szabadban repülő társaira, úgy néz szomorúan a járókelőkre. Ha ő is járhatna-kelhetne, élhetne szabadon! Nem úgy, mint most, szigorú felügyelet alatt, unalmas könyvek-ből való tanulásra kényszerítve, melyekben nem lel csak egy sort is, melynek elolvasása után örömet érezne. Élni akar boldogan, szerelemben, most, most, hogy fiatal, hogy szép! Élni mennyei boldogságban, ahogy azt regényekben olvasta, — élni akar *vele*! Oh, olyan szép az élet!... És ő nem gyönyörködhetik szépségében, neki itt kell lennie a képezdében, tanulnia kell nevelést, lélektant, nevelés-történelmet, tanítási módszertant, az anyanyelv tanításának rendszerét, a kézimunka tanításának rendszerét, az írvaolvasás tanmódját,

kathekismust, bibliát, egyháztörténetet, magyar nyelv-
tant, irálytant, irodalomtörténetet, német nyelv-
tant, földrajzot, csillagászati földrajzot, magyar tör-
ténelmet, világtörténelmet, alkotmánytant, szám-
tant, állattant, növénytant, ásványtant, gazdaságtant,
geológiát, természettant, vegytant, — mindezt ta-
nulnia kell három éven át azért a tanítónői oklevél-
ért, amely neki nem kell, mert ő nem akar mást,
csak szeretni! szeretni!... Ököltre szorítja kezét s
kedvet érez nagyot csapni az ablakra, hogy az
üvegdarabok csörömpölve hulljanak le az emberek
közé, kiknek könyörögve kiáltaná: »Segítség! Se-
gítség! Vigyetek el innen, mert megbolondulok!«

Forró homlokát oda nyomja a hideg ablak-
üveghez s mereven néz az átellenben levő négy-
emeletes házra, melyet számos ablakával sokszemű,
idomtalan szörnynek vél, mely folyton leskelődik
rá, hogy meg ne szökhessék ebből a börtönből.

... Mily boldog napjai voltak ezelőtt két év-
vel, mikor a szünidőket otthon töltötte, szülőinél.
Naponkint találkozott *vele*, — a kertben, a réten, az
erdőben, a szőlőben, — beszéltek szerelemről és meg-
esküdtek, hogy egymáséi lesznek. Ő Budapestre
megy, jogot végezni, Anna is a fővárosba megy
tanítónő-képezdébe — a szülők parancsa folytán,

s ha elvégezték tanulmányaikat: mint férj és feleség szeretni fogják egymást örökké. És tavaly?! Folytatták otthon, a felvidéki kis városban, az ábrándos szerelmi viszonyt és szerelmet esküdve váltak el egymástól. Ő előbb utazott el, mint Anna. De alig, hogy elutazott, levelet írt Annának. »Istennőm! Örökké szeretlek! De bármily nagyon szeretlek is, — válnunk kell örökre! A papi pályára lépek, mert ez az egyedüli mód, hogy mielőbb lehessen biztos kenyérem, mielőbb gondtalanul megélhessek, s ha nem tenném e lépést: talán mindig nyomorognom kellene. Tudod, hogy szülőim szegények...« Megszegte szerelmi esküjét, hogy gondtalanul megélhessen! Lemondott a boldog jövőről, melyről egymásnak suttoztak, hogy — mielőbb gondtalanul megélhessen! Neki nem kell szerelmi ölelés, de biztos kenyér! Nem kell szerelmi szenvedélyes csók, de biztos kenyér, kenyér gondtalan élet! A nyomorult!...

Irni fog neki. Már gyakran gondolt erre, most megteszi. Ir. Könyörögni fog hozzá, hogy lépjen le a papi pályáról, küzdjön, küzdjenek együtt a mindennapi kenyérért, és éljenek egymásért, örök szerelemben. Ha kell: lakjanak viskóban, hiszén akik szeretik egymást — hány regényben

olvasta már Anna! — boldogan élnek azok nád-födél alatt is. Irni fog: »Jőj vissza, jer, szeretlek! Csak téged foglak szeretni örökké!...«

De vajjon megkapja-e a levelet?! Azok a szenteskedő papok a szemináriumban nem olvasák-e el a tanítványokhoz érkezett leveleket, mielőtt nekik átadnák? S ha megkapja is: lesz-e rá egy levél oly hatással, hogy ott hagyja a gondtalan élethez vezető papi pályát?! Mást, mást kell tenni!

A nevelőnő lámpát gyújtat, bár a lányok nagyon kérik, hadd ülhessenek még sötétben, olyan jó az, s a sötétség eloszlásával eltűnik az ábrándozó hangulat is.

Anna a lányokhoz megy s közéjük ül.

— Beteg vagy? kérdik tőle.

— Szerelmes!

— Ah, én is! Én is! suttozja ki-ki, mert hiszen az ő korukban, ha nem is szerelmes minden lány, de azért bizonyára képzelet, hogy az.

A nevelőnő a mellékszobába távozik s a lányok ismét egymás közt vannak. Kezökbe veszik a megcsontkított »Fővárosi Lapok«-at s a »Vasárnapi Ujságot«, e két lapot, melynek járátását az igazgatónő nagy kegyesen megengedte, naponkint,

mielőtt a lányokhoz juttatná, gondosan kivagdalva belőlük mindazt, aminek elolvasását káros hatásúnak véli a tanítónő-képezdei növendékekre nézve. Hölgyeknek szerkesztett »Fővárosi Lapok« és te szelíd »Vasárnapi Ujság«, gyakran mily csonkán, mily összevagdálva juttok a társalgó-terem asztalára! Az elbeszélés, melyben szerelem fordul elő, azaz: mindegyik elbeszélés ki van vágva. A költemény, ha nem hazafias tartalmú, bölcselmi vagy óda, szintén elollóztatik a bennlakó tanítványok szemei előtt. Ugy szintén a »hymen-hír« is és minden cikk, minden ujdonság, melyben káros hatást fedez föl a pápaszemes igazgatónői két szem. De még némely szerkesztői üzenet is kegyetlenül kivágatik, teszem az ilyen: »A beküldött költemény, mely elnézően bírálva sem tekinthető ügyetlen szárnypróbálgatásnál egyébbnek, nem közölhető. Sajnáljuk, hogy e szerint elmarad a nagy öröm, melyet — mint írja — imádottjának és önnek szereznénk szerelmi csiripelésének közzététele által. Kisértse meg: adja át kéziratban a költeményt »imádottjának«. Talán ő így is örülni fog neki, amit mi szívből kívánunk.«

A lányok boszankodva nézik a két csonka ujságot.

— Ez már borzasztó! Majdnem minden ki van vágva a »Fővárosi Lapok«-ból! A vers, az eredeti és fordított elbeszélés nincsenek itt. Oh, de azért gondoskodott a jó igazgatónő olvasni-valóról! Meghagyott nekünk egy tárcát: »A tragikumról« és néhány ujdonságot. Köszönjük szépen!

— S a »Vasárnapi Ujság«-ból mit kaptunk? Egy öreg tanító arcképét és életrajzát. Oh, szép öntől, drága nagysád, hogy az öreg tanító arcképét nem vágta ki! Ez haladás! Ön már kezd leszokni a túlszigorról. Már is megengedi, hogy gyönyörködhesünk egy — *férfi* arcképében!

Dühösen csapják az asztalra a két ujságot, melyekből ugyan édes-keveset tudhatnak meg a világban történt dolgokról. Szerencse, hogy a bejáró növendékektől megtudnak mindent, ami künn történik, s kapnak olykor egy-egy regényt, melyet ilyenkor este egyik-másik a bennlakók közül felolvas.

Mind elkeseredettebbé válik a hangulat az igazgatónő ellen, kit a lányok már csak azért sem szívelnek, mert anyai gondoskodása folytán a tanári kar férfi tagjai egytől-egyig csúfak, — s Anna, ki eddig szótalantul hallgatta a lányok kifakadásait, kedvezőnek véli az alkalmat csak imént megfogamzott tervének közlésére.

— Mondok valamit, lányok!

— Nos?...

— Mindig csak összevagdalt ujságokat kapunk. Ezt nem tűrhetjük! Már nem vagyunk gyerekek!

— Igaz! Ugy van!

— Szerelemről nem szabad olvasnunk, de miért?! Hát a lány, ha már tizenhét-tizenennyolc éves, még mit sem tudjon arról, ami nélkül ez az élet semmit sem ér?! Ne olvasson arról, aminek létezését már rég érzi, mert hiszen szívünk már rég dobog egy ideálért?!...

— Oh, igaz!

— Mi ne tudjunk arról, mi a boldog házasság alapja?! Azt akarja az igazgatónő, hogy tudatlanul, bután lépjünk az életbe, melyben főcélunk csakis az lehet, hogy szeressünk, boldogítsunk?! Ne ösmerjük a szerelem boldogságát, boldogtalanságát, fogalmunk se legyen a valódi szerelemről, s ha majd kilépünk az életbe, nevelés tan, egyháztörténet, tanítási módszertan, s efélékkel tele tömött fejjel és a tanítónői oklevéllel: tudatlanul álljunk a férfi előtt, ki megkéri kezünket, s választ kérő szavaira zavarunkban így feleljünk: »Tessék a mamát és a papát megkérdezni!«?...

Felugrik helyéről, s kipirult arccal, villogó

szemekkel áll a lányok elé, kik lelkesülten tekintenek Annára.

— Nem lányok! Mi az ilyen erőszakos butítást nem tűrhetjük! A mi célunk nem lehet az, hogy majd örökké gyerekeket tanítsunk! Mi élni akarunk, boldogan élni! szeretni!... Foglalkozunk kell azzal, ami a boldog élethez okvetlenül szükséges — : a szerelemmel! Van-e valaki köztetek, aki nem szerelmes?!

— Nincs!

— Akartok-e szerelem nélkül élni, folyton csak tanítva, tanítva, mint egy gép?

— Nem akarunk!

— Derék lányok vagytok! Akkor hát bátran kimondhatom: mit kell tennünk *megmentésünkre*?

A társalgó-terem csöndes, akár egy kriptá. A lányok, kik nem akarnak szerelem nélkül élni! visszafojtott lélekzettel lesik a mentő szótat.

Anna néhány percig szótalán. Büszkén mosolyog, látva a lelkesültséget, melyet maga iránt ébresztett. Majd hirtelen felkiált:

— *Lapot kell csinálnunk!* Lapot, melyet mi írunk elejétől végig, melybe mindig csak szerelemről írunk, értitek: szerelemről!...

S hallva a lányok lelkesült »ah!« és »oh!« kifakadásait, izgatottan, hirtelen folytatja:

— Lapot kell csinálnunk! Például... igen, például egy heti-lapot! A lapot valamelyikünk szerkesztené...

— Anna! Anna! kiáltják egyhangúlag.

— Köszönöm a bizalmat. Tehát a lapot én szerkesztem. Velem együtt ti írnátok bele verset, prózát, s én a lapot összeállítanám, s a bejáró növendékek közül valakit titkunkba beavatnánk, kineveznök őt is belmunkatársnak, és közvetítésével valamelyik nyomdásznál kinyomatjuk lapunkat! Persze, eleinte csak néhány példányban, de később, ha tért hódítunk...

A lányok felugornak, körülveszik és ölelik, csókolják Annát, a szerkesztőt, aki ragyog az örömtől, mintha már — tért hódított volna.

— És mondd drága, okos Annánk, mi lesz lapunk címe?

Anna gondolkodik.

— Lapunk címe... címe... megvan!

— Nos? Nos? A cím?

— *Múza*. A szerelem heti lapja.

Óriási hatás.

— Éljen! Éljen! kiáltják a lányok, és mintha

valami kellemes édességet szopogatnának, csucsorítják ajkaikat, a nekik most oly édes szót mondogatva: »Múza«... »Múza«...

— Te, súgja az egyik, mi is az a »múza«?

— Oh, még azt sem tudod?! feleli a másik, s megvetéssel fordít hátat a kérdezőnek. Pedig ő sem tudja.

Midőn ez este a lányok lefeküdtek, vacsora után, mely alatt sokkal bátrabban tekintettek az igazgatónőre, mint eddig, — s a lányokkal együtt lefeküdt a nevelőnő is, lecsavarva a lámpát, hogy csak halványan világítson: Anna, míg a többiek csakhamar elaludtak, kiveszi a lefekvéskor párna alá rejtett papírt és írót s gondolkodik.

Most végre megtalálta a módot, hogy *vele*, a kispappal, tudassa szerelmét! Oh, nem levélben, de valóságos újságban, saját lapjában: a »Múza«-ban! Mindjárt az első számban, az első oldalon kinyomatja a költeményt, melyet *hozzá* fog írni. Aztán elküldi *neki* a lapot a szemináriumba, hadd olvassa el *nyomtatásban* a megcsalt lánynak szerelmét, szenvedését! S ha ő még sem mond le a papi pályáról?!... Akkor újra ír, ír a »Múza« mindegyik számába egy költeményt *hozzá*, a költemény címe alá kinyomatja a hűtlen nevét: »Hoz-

zád! Faludi Dezsőhöz!« elküldi a »Múzsát« tíz példányban is a szemináriumba, hadd olvassák el a papok Dezső hűtlenségét, hadd ne tűrjék a papi pályán azt, aki már — szerelmeskedett. Édes lesz a boszú! Dezsőt kicsapják, mert csak nem tűrhetnek a papok olyan kispapot, kihez szerelmes versek címeztetnek nyomtatásban!, le kell mondania a mielőbb gondtalan élethez vezető pályáról, küzdenie kell majd, nyomorogni, s ha majd leginkább nyomorog: fölkeresi őt, hogy lábai elé boruljon: »Itt vagyok! Szeretlek!«

Izgatottan tekint az ágyakra. Csöndesen, boldogan alusznak a lányok a nevelőnővel együtt. Karjára támasztja fejét s gondolkodik a versről, a melyet *hozzá* akar írni.

... »Milyen édes, milyen jó szeretni!« Igen, igen, ez lesz az első sor. S a félhomályban lázasan veti papírra:

Hozzád!

Milyen édes, milyen jó szeretni!

De a rím, a rím!... Kínozza agyát alkalmas rímek keresve. »Milyen édes, milyen jó szeretni! Szeretni... nevetni... eh, ez nem ide való! Szeretni... lehetni... lehetni, de mit? Oh jaj! Szeretni... lehetni...

mehetni... tehetni... nem! nem! egyik sem jó!... Megbolondulok!«

Fejéhez kap s dühösen markol kibontott dús hajzatába. Kitépi minden hajszálát, ha nem lel jó rímet! S őrülden suttogja: »Milyen édes, milyen jó szeretni... Milyen édes... szeretni... feledni... igen, igen: szeretni, feledni, így! így! Oh, köszönöm, Istenem!«

És boldogan, mint aki drága kincset lelt, a »szeretni« szó alá oda írja: »feledni«.

Milyen édes, milyen jó szeretni!
feledni!

»Feledni... feledni... de kit? Kit?! Hát *őt*! Oh, nem lehet *őt* — az *őt* nagy »ő«-vel — feledni!«

Milyen édes, milyen jó szeretni!
Oh, nem lehet *Őt* feledni!

»*Őt* feledni! Akit egyszer... akit egyszer megszerettünk... Oh, nem lehet *őt* feledni... Akit egyszer megszerettünk... Gondolatban mindig velünk! — Megvan! Megvan az első strófa!

Már hajnalodott, mikor a verssel elkészült. Vagy tízszer is ajkaihoz emelte a papírlapot, nagy boldogságában, hogy íme, megszületett a költemény, melylyel *őt* eltántorítja a papi pályáról!, — aztán a papírlapot s az írót párna alá rejtette, s ki-

merülve a szellemi megerőltetéstől, csakhamar elaludt.

*

A társalgó-teremben már nem oly kedélyesek az esték, mint eddig. A gondnélküli bohóskodást, csicssergést, kacagást, száműzte innen a »Múza«, melynek első számán lázasan dolgoznak a bennlakó növendékek.

— Irjatok! Irjatok szerelemről!

Igy biztatja, serkenti őket Anna, a szerelem heti-lapjának szerkesztője, s a lányok írnak, írnak szerelemről.

Érdekes kép.

A nagy társalgó-teremben csendesen ülnek a lányok, az asztal körül, székeken, s az előttük fekvő papírlapokat teleírják bolondos gondolataikkal. Akiknek pedig nem jutott hely az asztal mellett, azok távolabb az asztaltól, pamlagon ülnek s térdeiken írnak. És többen a lányok közül gondolatokba mélyedve járnak-kelnek a teremben, s ha egy-egy kínrímet, vagy kacsaringós szentimentális mondatot kigondoltak, a szerint, amint versen vagy prózán törlik eszüket: a falat használják íróasztal gyanánt, arra támasztják a papírlapokat s ezekre vetik írónnal kigondolt bolondságaikat.

— Irjatok! Irjatok szerelemről!

Nem mintha nem volna készletben kinek-kinek egy csomó szerelmi verse, prózája, de a »Múza« első számába ki-ki valami újat akar írni, s jobbat az eddigieknél.

Megszállta őket az a teremtési vágy, mely szellemi szörnyszülötték alkotására annyi, de annyi tehetség nélküli lényt ösztönöz, s a lányok írnak, írnak lázas kitarással.

Készül a »Múza«.

Vers vers után, prózában írt szerelmi történet-szerelmi történet

után jut a szerelem heti lapja szerkesztőjének kezébe és néhány nap alatt a lányok mind elkészültek dolgozataikkal: a »Múzsza« első számának összes kéziratai Annánál vannak, ki rögtön a »Múzsza« összeállításához lát.

Nagy ívekre írja a verseket, prózákat, s a lányok csöndben ülnek s lelkesülten néznek Annára, ki most a »Múzsát« csinálja.

MÚZSA.

A SZERELEM HETI LAPJA.

Szerkesztő: *Vörös Anna.*

Hozzádd.

Milyen édes, milyen jó szeretni!

Oh, nem lehet Őt feledni!

Akit egyszer megszerettünk,

Gondolatban mindig velünk!!!

Velünk van Ő álmainkban!

Nappal is gondolatinkban!

És hogyha elhagy hűtlenül,

Meghalunk menthetetlenül!!!

Ösmerek egy szegény leányt,

Beteget sápadtat, haloványt,

Kinek teste kihül, kihül,
Mert szeret véghetetlenül!!!

Oh, mert az a bájos ember,
Azt mondta a lánynak: nem kell!
Papnak megyek kedvesem!

Hogy legyen — **biztos kenyerem!!!**

Vörös Anna.

Ennyit, csak ennyit írt az első oldalra, nagy betűkkel, háromszor is vastagon aláhúzva ezt a két szót: »biztos kenyerem«. És boldogan gondolta: óh, hogy fog sírni ő, a *hűtlen*, ha ezt a verset elolvassa!...

Eltartott egy hétig, amíg Anna a lányok dolgozatait mind leírta, azaz: amíg esténként a — »Múzsát« csinálta. Ez idő alatt mitsem tudtak meg a bejáró növendékek a »Múzsáról«, s csak mikor Anna elkészült az első számmal, akkor avatta az irodalmi titokba tanulótársát: Barna Juliskát, átadva neki a »Múzsza« első számát a pénzzel együtt, melyet a bennlakó növendékek a lap kinyomatása végett egymás közt gyűjtöttek.

A szerelem heti-lapjának szerkesztője utasította Juliskát, hogy menjen egy nyomdászhoz, s nyommasson annyi példányt, a mennyit az átadott tizen-

öt forintért nyomatni lehet. S lelkére kötötte, hogy a dolgot titokban tartsa.

— Nagy titokban! Érted?

— Értem.

— Te is dolgozhatol a »Múzsába«. A jövő számba írhatok egy verset, vagy a mit akarsz. Csak titokban tartsd a »Múzsát«!

Juliska pénztárcájába rejti a tizenöt forintot. s a »Múzsát«, a gondosan papírba göngyölt »Múzsát« pedig szorosan tartja kezében s figyelmesen hallgatja Anna utasításait.

— Érted?

— Értem.

Reggel van. A növendékek csak most gyülekeznek. Lihegve rontanak a terembe: »Még nincs késő? Azt hittem, az igazgatónő már itt van!« és sietnek helyeikre, hogy még egyszer átolvassák a »Neveléstan«-ból a mai leckét. Az igazgatónőtől félnek legjobban. Az ő órája előtt sohasem csevegnek: tanulnak, tanulnak és félnek. E félelem miatt történhetett, hogy Anna és Juliska zavartalanul beszélhettek, — hogy nem csoportosultak melléjük kíváncsian a növendékek.

Az udvarból hallatszik a nyolc órai csöngetés.

Anna és Juliska helyeikre sietnek, és csakhamar belép az igazgatónő.

A növendékek fölállnak, mire az igazgatónő kicsit biccent a fejével és a katedrára lép. Fűrészőn néz végig a lányokon s aztán keresztet vet magára.

»Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben...«

Vagy ötven lánytorokból hangzik az ima, különböző hangokban, dallamosan, s itt-ott remegően, nem annyira a jó Istentől, mint inkább az igazgatónőtől való félelem miatt. S az igazgatónő nyugodtan áll a katedrán, mint egy szobor, sovány mellén összekulcsolt kezekkel, mereven nézve a lányokra, s alig mozgatva néma ajkait.

Elmondják az »Üdvöz légy«-et és a »Hiszek egy«-et is, s a végső »Amen« után leülnek. S míg az igazgatónő »osztálykönyv«-be jegyzi a hiányzókat: félve tanakodnak, vajjon magyarázni fog-e az igazgatónő vagy pedig kihallgatni? Bár csak magyarázna!

— Jaj! Kihallgat!

Kis jegyzőkönyvében ide s tova lapozgat, s ha hátra lapoz, remegni kezdenek azok, kiknek neve az »abc« végső betűivel kezdődik, — ha meg visszalapoz: félelem szállja meg a lányokat, kik nevének kezdőbetűje az »abc« elején van.

Ismét hátra lapoz. Ki fog felelni?

— Vörös Anna!

A lányok, Anna kivételével, könnyebbülten lélekzenek. Hála Istennek, hogy nem ők vannak felelésre szólítva!

— Vörös Anna, mondja meg nekem...

A »Múzsá«, a szerelem heti lapjának szerkesztője, szerkesztőhöz csöppet sem illő félelemmel áll föl s akadozva felel a kérdésre.

— Úgy látszik, nem tanultunk? Csak folytassa, folytassa kérem, mondja tovább!

Ezalatt Barna Juliska, abban a hiszemben, hogy a felelésben rá ma úgy sem kerül a sor, — hiszen hol van ő a »V« betűtől! — az előtte ülő lány háta mögé rejtőzve, bontogatni kezdte a papirosba göngyölt »Múzsát«. Gyötörte a kíváncsiság, hogy milyen lehet az az újság, melynek szerkesztője az Anna s melyet majd neki kinyomatnia kell, — vajjon hol is nyomassa?! — s úgy vélte, most, hogy az igazgatónő úgy is kihallgatással van elfoglalva, legalább is egyet pillanthat a »Múzsába«.

Maga elé teszi a szerelem heti lapját s olvas. Nini! »Múzsá. A szerelem heti-lapja. Szerkesztő: Vörös Anna.« Mily pompás cím! Múzsá! S még hozzá: a szerelem heti lapja! Okos lány az Anna!

Hadd lám, mit írt? »Hozzád! Milyen édes, milyen jó szeretni!« Bizony jó! »Oh! nem lehet Őt feledni! Akit egyszer...

— Barna Júlia! Mit csinál?

Tovább olvas. »Akit egyszer megszerettünk«...

— Juliska! Juliska! suttogják a közelében ülő lányok. Nem hallod? Az igazgatónő!

— Barna Júlia! Feleljen: mit olvasott most?

— Nagysága kérem... kérem... semmit!

— Ah! Tagadja, hogy olvasott?!

S az igazgatónő hirtelen feláll.

— Parancsolom, hogy hozza ide azt a papirost, amelyből olvasott!

Nincs más mód! Juliska egész testében remegve viszi ki az igazgatónőnek a »Múzsát«.

— Adja ide! Mi ez?... Múzsá! A szszsz... ah! Vörös Anna! Ön irta ezt? Ön?! Oh, persze, ha ilyesmikkel foglalkozunk, akkor nem is tudhatjuk a leckét!

S az igazgatónő Annáról ismét a »Múzsára« tekint s elpirul, midőn e sorokat megpillantja: »Hozzád! Milyen édes, milyen jó szeretni!« Reszket a dühtől, hogy a vezetésére bízott intézetben ily »botrány« történt, s kezeit a »Múzsával« együtt ég felé emelve, rikácsolja:

— Szerelmes verseket irnak az én intézetemben!!! Oh! Hogy ügyelek anyai gondviseléssel növendékeimnek szellemi kiképeztetésére, és ime... ez az eredmény! Szerelem! Szerelem! Oh, a mai hitetlen korban a leganyaibb gondviselés sem használ semmit!

Lelép a katedréről s a remegő Juliska elé áll.

— Barna Júlia! Feleleljen! Kitől kapta ezt a... ezt az írást?

— Oh, kérem, nagysága kérem...

— Kitől kapta?!

— Vörös Annától.

— Vörös Anna! Jöjjön ki!

A szerelem heti lapjának szerkesztője kimegy az igazgatónő elé.

— Miért adta ön ezt az irka-firkát Barna Juliának?

Anna arra gondol, hogy »munkatársai« közül többen járnak vele egy osztályba, kik most bizonyára kíváncsian figyelnek rá, a szerkesztőre, s ez a gondolat fölbátorítja.

— Azért adtam a »Múzsát« Barna Juliskának, nagysága kérem, hogy kinyomassa.

— Mi—icsoda?

— Igen, hogy kinyomassa. S ezért adtam neki tizenöt forintot is.

— Hitetlen teremtés! Én önt bezáratom s aztán kizáratom! Oh, ilyen a mai fiatalság! S honnan szerezte a pénzt?

— A pénzt én és munkatársaim adtuk össze.

— Munkatársai? Még ez is! S kik a munkatársak, ha szabad kérdezni?

— A bennlakó növendékek mind.

— Szörnyűség! Szörnyűség! Rögtön konferenciát hívok össze! Összehívom az egész tanári kart! Igen, igen, az egész tanári kart! Mert a jelen állapotok tűrhetetlenek!

Az udvaron csengetnek. Kilenc az óra.

Az igazgatónő dühösen megy ki a tanteremből s becsapja maga után az ajtót, úgy, hogy a csapást talán még künn az úton is meghallották. S a mint távozik, mintha meg akarná fojtani, oly gyorsan szorítja a kezében levő »Múzsát«, a szerelem heti-lapjának nyomtatásban soha meg nem jelent első és egyetlen számát, mely miatt a tanév végéig egyre kínoztatta kiállhatatlan pedanteriájával a szegény bennlakó növendékeket.

A HETVENEDIK SZÜLETÉS NAP.

Kardos János boldogan siet haza felé. Hófehér szakál környezte egészséges piros arca csak úgy duzzad a nagy öröm miatti mosolytól; apró kék szemében még csillog egy-egy könny, maradék a sok közül, melyeket imént hullatott meghatottságában, és hosszú bajusza nem vegyül, mint rendesen, a szakál szálai közé, hanem vígan kunkorodik fölfelé. De sokat is pödörte zavarában, örömében, hogy most délben hivatalnok-társai előtt megjelentek, mind-mind! azok is, a kik alatta szolgálnak, följebbvalói is, élükön a méltóságos államtitkárral, a ki olyan szépen szólt hozzá: »Szeretett barátunk! Születésednek hetvenedik évfordulója alkalmából fogadd legőszintébb szerencsekívána-

tainkat. Ő excellenciája, a miniszter, általam küldi üdvkívánatait...» Oh, még a miniszter, az a jó miniszter sem kegyeskedett róla megfedkezni a mai napon! Istenem! Mit szól majd a feleség s a lány, ha ezt megtudják?!

Még aludtak, mikor reggel hivatalba indult. Ilka a kis párnát ölelte magához s mosolygott ál-
mában, mint egy angyal, — a mama meg nagyokat hortyogott, mint mindig, ha jól alszik, csak-hogy ő azt nem akarja elhinni, haragszik, ha azt mondják neki, hogy hortyog, he! he!... olyan jól aludtak, hogy nem akarta őket fölébreszteni. Na bizony! még azt hitték volna, a születésnap miatt ébresztgeti őket, hogy gratuláljanak neki!

— De várnak is most rám, képelem! suttogja és szaporítja lépteit, hogy mielőbb otthon lehessen. Vidáman köszöntget az ismerősöknek, kikkel hivatalból jövet naponkint találkozik s kicsi híja, hogy az üdvözlés után oda nem kiáltja nekik, a mit magában gyakran ismételtget: »Ő excellenciája, a miniszter, az államtitkárral küldötte hozzám üdv-
kívánatait. A miniszter gratulált nekem! Igen, igen! A miniszter!«...

Ragyog az örömtől, s körüle is ragyog minden napsugarak fényétől. Rég nem látott ilyen

mosolygó téli napot az a szelíd tekintetű két szem! Tegnap ilyenkor, — pedig volt olyan szép az idő, mint ma, — a

síkos kövezet miatt kedvetlenül-
típegett haza

Kardos János, görcsösen tá-
maszkodva bot-
jára, hogy el

ne essék. Hiszen
alig néhány he-
te, hogy egyik
jó barátja kif-
camította a lá-
bát, »a huncut

síkos kövezet miatt«, ahogy
Kardos János
mondogatta. És
ma.... de alig
érinti botjával a

»huncut« köve-
zetet! fiatalos frissen lépdél s jól esik hallania a
léptei alatt ropogó havat, azt a ropogást, mely

Thewrewk. Mosolygó kisasszonyok.

neki úgy hangzik, mint az az ajkán lebegő kedves szó: »miniszterrrr!«... »miniszterrrr!«...

Várnak, ah! bizonyára már nagyon várnak rá otthon! Felesége is, lánya is, szegénykék! mint haragudnak most önmagukra, a miért születése napján elaludtak! Mert ők mindig a reggelinél szoktak gratulálni. Tavaly is... jaj, az a bohó Ilka! nyakába ugrott, ölelte, csókolta, majd fölébe súgta: »Te papa! Egy pár papucsot hímezttem születésed napjára. Mindjárt átadom. De ne légy szigorú kritikus! Mama azt mondja: a hímezés jobb is lehetne! De te csak mondd, hogy jól van az így! neked tetszik! Ugy-e mondd?«...

Szemébe ötlik egy kirakat, melynek közepén pezsgővel telt palackok vannak fölállítva piramisalakban. Megáll a kirakat előtt. Hogy örülne a feleség, meg Ilka, ha ma, ebéd alatt, mikor Borcsa asztalra teszi a csirkepecsenyét, — mert Kardos János születése, vagy neve napján mindig kedvencelei kerülnek asztalra: csirke pecsenye és túrós csusza! — így szólna hozzájuk: »Hoztam valamit!« — »Mit hoztál, cukros kis papám?« — »Mit hoztál öregecském?« — »Pszt! A téli kabátom oldalzsebében van egy«... — »Micsoda?« — »Van egy... egy... nos, megmondjam?« — »Mondd! Mondd!«

— »Van egy — palack pezsgő!« Jaj! Jaj! Hogy csicseregne, kacagnának örömben! Hogy sietne Ilka a pezsgőért s aztán erőlködnék, hogy kinyissa a palackot. Durrogná a dugó — puff! — s a palackból kibugygygató drága nedvet mily óvatosan töltögetné poharakba az az aranyos lány, hogy egy csöpp se hulljon az abroszra! Koccintának: »Éljen a papa!« s boldogan szürcsölnék a pezsgőt. És ekkor oda szólna lányához: »Tölts, Ilkám, újra! Halljátok, mi történt ma velem! Hivatalnok-társaim mind fölkerestek, följobbvalóim is, még az államtitkár is! S a hivatalnokok nevében ő üdvözölt engem születésnapom alkalmából. S azt mondotta... jaj, drágáim, mit mondott?! Azt mondotta, hogy ő excellentiája, a miniszter, általa küldi nekem üdvkívánatait. Igyunk! Igyunk kegyelmes miniszterem ő excellentiájának, méltóságos államtitkáromnak és szeretett hivatalnok-társaimnak egészségére! Éljenek!«

És Kardos János föl kacag a kirakat előtt amint ezek a gondolatok agyát csiklandozzák.

Vesz egy palack pezsgőt, ha öt forint is az ára! Igaz, hogy öt forint sok pénz, kivált most, hónap utólján, de hiszen nincs is mindennap születésének hetvenedik évfordulója, és sohasem érte

ez életben oly nagy megtiszteltetés, mint ma! Hivatalnok-társai, élükön az államtitkárral! A miniszter üdvözlőváltása! A miniszteré! Hát nem ér mindez öt forintot?!...

Bizony várnak rád otthon, jó öregem, Kardos János. Feleséged is, lányod is, ünnepi ruhában, fodrász nő készítette frizurával lesik jöttödöt. Ablakhoz futnak, ha nem jössz-e már? majd pedig sürgetik a szakácsnőt, Borcsát, hogy siessen, siessen a főzéssel, s hogy negyed hármat üt az óra, tudod, az a szép nagy, aranyozott keretű fali óra, melyet apádtól örököltél, —: jó feleséged befőzti a levest, mert hiszen jönnöd kell mindjárt. Kedves gondoskodás, ugy-e? Nem szoktál »tízóraizni«, egészséges gyomrod eledelért korog, mikorra haza érsz, hát ne is várjon sokáig!

Te jó öreg! Most, hogy haza sietsz, elgondolod, hogy mégis csak jó volt huszonöt évvel ez előtt megházasodnod! Igaz, sok bajjal jár az a házasság! Feleséged sokat szeszélyeskedik s különösen most, hogy a lányt bálókba viszi, sokat költ. Utóbbi időben keveset is vannak otthon, sétálgatnak, színházba mennek, de hát kell is, hogy Ilka emberek közé jusson, hiszen már nagy lány! Tizennyolc éves! És milyen szép! Ah, hogy fog

ugrálni, örülni, ha meglát!!... Mégis csak jó volt megházasodni!

Beszélget magában:

— Mit tennék most, ha agglegény maradtam volna? Befordulnék valamelyik vendéglőbe s borozgatva szomorkodnám: hejh! kár volt meg nem házasodni! Lehetne most jó feleségem, szerető gyermekem; boldog családom tűzhelye melengetné, ifjítaná öreg testemet!...

*

— Itthon vagyok! Vártatok rám, he? Kicsit elkéstem, sok a dolgunk a miniszteriumban!

— Nnna! Csakhogy haza jöttél! Tudod, hogy ebéd után rögtön sétálni kell mennünk, s mégis késel!

S Kardosné, hogy e szavakat dühösen elmondotta, kifut a konyhába, siettetni Borcsát.

Ilka pedig még csak »jó napot«-tal sem üdvözlöi atyját. Szekrényben kotorász, kivesz belőle kalapot, csipkekendőt, téli kabátot s mindezt székre helyezi, hogy kéznél legyenek az ebéd után. Aztán tükör elé áll s »frou-frou«-it igazgatja. Majd oldalt nézi magát és büszkén mosolyog. Ah! Ma már tökéletesen olyan, mint Lenkény Blanka

comtesse! Vajjon mit szól ehhez a mai sétakor a herzig Gida gróf?!

Tegnap, hogy Ilkával és Kardosnéval sétált az Andrássy-úton, egyszerre csak megállt s monokliján át végig nézte Ilkát.

— Becsülemrrre! Mágá Ilká frrráppánsul hásonlít Lenkessy Blánká comtesse-hez! Ugyánáz az orr, á száj, á terrrmet! Áh! Frráppánsul hásonlít! Csakhogy Blánká comtesse kicsikét mágásabb. Egy fél fejjel. Nem, tálán csák három ujjal!

Ma már nem mágásabb, herrrizig Gidám! Dél előtt Kardosné és lánya a cipészhez mentek s Ilka cipőinél egy újjal nagyobb sarkú kész cipőt vásároltak — a papa számlájára. A fodrásznőt pedig utasították, hogy Ilka frizurája lehetőleg magas legyen. Legalább is három-négy ujjal magasabb, mint tegnap volt. S a frizura ma jóval magasabb is!

— Vagyok olyan nagy, mint Blanka comtesse! susogja Ilka, s büszkén szemléli szép magát a tükörben.

Kardos János pedig mereven áll, bámul, s nem hisz szemeinek. Ez az ő lánya, ki tavaly, születése napján, nyakába ugrott, ölelgette, csókolgatta?! Ez az ő aranyos kedélyű, jó, kedves Ilkája?! Ez a lány, ki észre sem veszi, tükörbe tekintget, forgo-

lódik ide s tova, s gyönyörködni látszik termete bájain... ez az ő lánya?!...

Felesége dühösen fogadja, lánya észre sem veszi, hát így várnak rá születésének hetvenedik évfordulóján?!

A fájdalom könyei peregnek végig arcán, s lábai, melyekkel imént oly frissen lépdelt a ropogó havon, inogni kezdenek, — székre támaszkodik, hogy el ne essék.

— Ilka! Lányom! kiáltja könyörgő hangon. Nem tudod? Ma van... ma van...

Reszketve tárja ölelésre karját, s előre akar lépni, de nem bir: székre rogy és görcsösen zokog.

Ilka ijedten fordul el a tükörtől, s megtört, zokogó atyját látva, feledi nagy boldogságát: Blanka comtesse-hez való frappans hasonlatosságát, feledi a herzig Gida grófot, s atyjához fut. Szíve, melyből a léha mágnásokkal való rokonszenves közlekedés a nemes érzelmeket még ki nem irthatta, de ki fogja irtani, szíve hevesen dobog, s a szép lány igaz szeretettel ölelgeti atyját, s aggódva kérdi tőle:

— Cukros kis papám, mi bajod?

Oh, ez az édes, dalos hang, mily hirtelen változtatja meg a jó öreget! Eloszlik bánata, s boldogan öleli lányát.

— Te! Te! Hát szeretsz még?

— Hogyne szeretnélek, cukros kis papám! De mondd, mi bajod?

— Már semmi! Hidd el: semmi bajom! No csókolj meg! Úgy! Úgy! Oh, te!... Kicsit elszédültem, de már semmi bajom. Boldog vagyok! Kérlek, ne szólj a mamának, hogy imént rosszul lettem. Kicsit elszédültem. De már semmi bajom, drágám!

Fölkel, újra öleli lányát s aztán gyorsan leveti téli kabátját, ügyelve, hogy Ilka észre ne vegye az oldalzsebbe dugott, papirba göngyölt palack pezsgőt. Ismét boldog. Hiszen sokaknak egyetlen egy sugár is elég a szeretet napjából, hogy arcuk borúja eloszoljon, hogy szépnek, boldogságtól ragyogónak lássák az életet!...

Borcsa konyhatűztől s dühtől kipirult arccal hozza a leveses tálat.

— Mit szid a nagysága?! Nem fújhatom föl az ételeket, vagy mi?! Tíz órakor kelnek föl a nagyságáék, aztán csak úgy tizenegy órakor tudom meg, hogy mit főzzek! Hogy nem szép a hús? Hja! Hitelbe azt köll elfogadni, amit adnak! Elkerget? Nem köll engem elkergetni, megyek én a magam jó szántából is szívesen, csak kapjam meg a két havi béretem. Azt hát!

Morogva távozik, miközben a konyhából jövő Kardosnét végig méri haragos tekintettel.

— Szentelen cseléd! Nagyszájú! Talán már reggel öt órakor keljünk fel, hogy elkészüljön az ebédvel?! Még sem ültök az asztalnál?! Borcsa nem készül el az ebédvel, te meg későn jössz, jaj! mennyi bajom van!

Asztalhoz ülnek.

— Kedvesem, nem jöhetek előbb, csak a hivatalos órák eltelte után.

— Ugyan hallgass! Furcsa volna, ha minden miniszteriumi hivatalnok csak kettő után jönne haza! Kovácsné férjét már fél kettőkor láttam haza menni.

— Az az ő dolga, kedvesem. Én, tudod, mindig teljesítem kötelességemet.

— Kötelességedet! Hát az nem kötelességed, hogy velünk törődjél?! Hivatal! Hivatal! Hát mi semmik sem vagyunk előtted?!

— Rosz kedvű vagy. Hiszen értetek dolgozom vén napjaimban is! Nyugdíjaztathatnám magamat, de akkor kevesebb lenne a jövedelemem. Még egy évig kell szolgálnom, hogy teljes fizetésemet kap hassam nyugdíjként. Addig dolgozni fogok, mert nem akarom, hogy bármiben is hiányt szenvedjete.

— Úgy?! Akkor hát miért nem fogadtad el azt a száz forintot, melyet a Khon és Braun cég küldött, hogy ügyét a miniszteriumban pártfogold?!...

— Ne kínozz! Már többször kértelek, kedvesem, hogy ne beszéljünk erről! Ösmered elveimet, tudod, hogy az ilyesmit nem veszem oly könnyen, mint te. Sohasem hagytam magamat megvesztegetni!

— És makacsságod miatt szegény Ilka ne mehessen holnap az athléta-bálra, úgy-e? Pénzünk nincs, tudhatod!

— Jegyet veszek számotokra.

— Jegyet! Jegyet! Hát ruhát, keztyűt, cipőt, virágot?...

— Hogyan? Hiszen ebben a hónapban már két báli ruhát kapott Ilka! Mindkettő jó drága és szép. Mit is írt róla az ujság? Hogy is volt?... »Kardos Ilka kisasszony valóságos kis tündér volt.« No látod, látod! Hát leszesz újra tündér abban a szép ruhában, úgy-e kicsikém?

— Ah, papa! Nem chic egy öltözetben két bálba menni! Nem is mennék! Inkább itthon maradok.

— Itthon maradsz?! Pedig a második négyest Gida grófnak ígérted.

— Ki az a Gida gróf?

— Eh! Te senkit sem ösmersz! — Ilkának el kell menni az athléta-bálra! *Kell!* Érted?

— Miért? Talán azért a négyesért? — Küld-jetek, kedvesem, egy hordárt ahoz a grófhhoz, hogy Ilka nem mehet bálba, beteg.

— Beteg?! Oh, mai apák! Betegséget kívánnak gyermeköknek — fősvényesség miatt! Szegény Ilkám!

— Ne beszélj így! Tudod, mennyire szeretem őt!

Tányérja fölé hajol. Szeméből néhány könny hull a levesbe.

A mama pedig — az a jó mama! — mosolyogva pislog Ilkára. Ilka elérte, s ő is mosolyog. T. i. be akarnak fonni »cukros kis papa«.

Borcsa behozza a garnírozott marhahúst s a rántást. A levest meg kiviszi.

Kardos János szomorú. Semmit, semmit sem szólnak születése napjáról!...

— Még csak két bálon volt Ilka. Első éve, hogy báloz, s te máris azt akarod, hogy elég legyen a mulatságból?! Pedig csak most kezdünk szerepelni! Eddig... ah, eddig ugyan szép életet éltünk! Majd mindig itthon ültünk, s ha sétáltunk

is, olyan helyeken sétáltunk, hol nem látott senki. Színházba alig jártunk, s látogatóba...

— Jártatok barátaink családjaihoz.

— Haha! Pompás multság! Nyárspolgárokkal beszélgetni!

— Mi lelt? Ilka mindig jól mulatott barát-nőivel, ugy-e kicsikém?

— (gúnyosan) Szép barátnők! Ilka szakít velök!

— De miért?

— Nem hozzánk valók! Hja! Nehány hét óta megváltoztunk, kedves öregeském! Élünk, szerepelünk! Talán mondtam is már, mily nagy feltűnést keltett Ilka a jogász-bában?! Ah! A mágnások, fiatalok, vének, mind körülrajongták, vacsorakor néhányan hozzánk ültek s udvaroltak Ilkának. Csodálkoztak, hogy eddig nem láttak minket. »Hova is voltak elbujva?« kérdezte tőlem Gida gróf, s gratulált, hogy olyan szép lányom van! S neki köszönhetjük, hogy másnap Ilka minden ujságban első helyen volt megemlítve. És integet lányának, hogy szóljon ő is! Mert igaz is! Ha a jó Kardosné egyre beszél, akkor nem ehetik. Már pedig ennie csak kell valamit! Ugy-e?

— Igen, papa, olyan boldogok vagyunk! Nem is képezed, mily nagy feltűnést keltettem, cukros

kis papám! Félve mentem a jogász-bálba, — hiszen azelőtt még sohasem voltam nagy bálban! — azt hittem, hogy talán nem is lesz táncosom! Pedig... ah, ha láttad volna! A mágnások egymásután mutatták be magukat! Majd mindig mágnásokkal táncoltam! Hogy udvaroltak, kedveskedtek! Gida gróf még a kocsiját is följárnlotta nekünk, mikor vége volt a bálnak. Mi persze nem fogadtuk el. Ugy-e mama? Barátnőim és a mamák milyen irigyen néztek rám! A mamák még gúnyolódtak is: »Ah! úgy látszik, nagyon is tetszik a mágnásoknak?!« Irigyelnek! De mi nem törődünk velök! Ugy-e mama? Persze, ők nem beszélhetnek mágnásokkal! — Gida gróf felszólított, hogy délutánon-kint sétáljunk az Andrássy-úton, ott, hol a nyaralók vannak, mert délután ott sétálni télen divat, s azóta cukros kis papám, mindig ott sétálok a mamával s Gida gróf velünk sétál. Olyan jól mulatunk! Tegnap azt mondotta, hogy frappansul hasonlítok Lenkéssy Blanka comtesse-hez. Tökéletesen olyan vagyok, mint Blanka comtesse, csak hogy ő három ujjal magasabb. De ma már nem magasabb. Vettünk egy pár nagysarkú cipőt számomra. Milyen szerencse, hogy ép készen találtunk egy nekem való pár cipőt! A te számládra vettük.

Ugy-e nem haragszol, cukros kis papám? Hiszen olyan jó vagy! A fodrásznővel pedig magas frizurát csináltattam és ... és ... ma már vagyok akkora, mint Lenkény Blanka comtesse!

Fölugrik és sarka körül forog.

— Tralala! Itt van, kérem, Lenkény Blanka comtesse! Nos, nem örülsz, cukros kis papám, hogy lányod olyan, mint egy comtesse?!

Kardos János bizony nem örül. Szomorúan tekint nejére.

— De hát mi akar az a Gida gróf?

— Mit! Mit! Hát udvarol Ilkának!

— Miért?

— Mert Ilka tetszik neki!

— S aztán?

— Mit aztán?

— Aztán — nőül veszi?!

— (mosolyogva) Ki tudja?! Meglehet! De ha nem is ... az, öregcském, csak használhat egy polgári lánynak, ha azt beszélhetik róla, hogy neki mágnások udvarolnak. (kis szünet után) Nem baj az, ha a lánynak udvarolnak! Hiszen nekem is sokan udvaroltak! Nagyon sokan! S én mégis hozzád mentem, jó öregcském! Pedig voltak fiatal, szép udvarlóim! Te meg húsz évvel vagy idősebb,

mint én! Hozzád mentem, mert te olyan higgadt, komoly voltál!

(S mert azok a fiatal, szép udvarlók a szélyes, válogatós kisasszonyka mellől mind elmaradtak, s a kisasszonyka egyszerre csak udvarlók nélkül maradt — s ekkor már volt vagy huszonhat éves. Oh, jól jöttél ekkor, te higgadt, komoly Kardos János!) Megsimogatja férjét.

— Nem bántad meg soha, ugy-e? hogy nőül vettél. Jól éltünk. Olykor-olykor civakodtunk, de azért szerettük, szeretjük egymást. Mi? ... Oh, te mindig olyan jó voltál hozzánk! Teljesítetted minden kívánságunkat! Helyben hagytad mindig azt, a mit én tettem. *Ezentúl is helybenhagyod, ugy-e?*

— Mindent megteszek értetek, kedvesem!

— Oh, jó öregcském!

— Cukros kis papám!

Kedélyes hangulat. Kardosné csenget. Borcsa bejön.

— Váltás tányérokat! Aztán hozd be hamar a túróscsuszát!

A túróscsuszát! E szó hallattára Kardos János boldogan mosolyog. Oh, mégis csak jószívű asszony a felesége! Mégsem feledkezett meg róla a mai napon!

S hálásan csókolgatja Kardosné kezét.

— Köszönöm! Köszönöm!

— Mit? Mit köszönsz?

— No, no, ne tettesd magadat! Jó vagy!

— Mi bajod?

— Be jól értesz a tettetéshez!

— Beszélj már!

— Azt hiszed, nem tudom, hogy a túróscuszát a mai nap, születésnapom tiszteletére csináltattad? Oh, te!

— Ni! igaz! Ma van január huszonnyolcadika! Gratulálok, öregecském! Ugy-e, nem haragszol, hogy csak most gratulálok?! De hidd el, annyi mindenféle kell gondolnom!... Ilka, gratulálj te is a papának!

— Cukros kis papám! Gratulálok! Adj egy pusztit!

Ilka megcsókolja atyját.

— Hehe! Te kópé! Kóstoljuk meg a túróscuszát! (Tányérjára vesz jó adaggal, s megízleli.) Pompás! Hm! Kitűnő! Lesz csirke is?

— Nem öregecském. Majd holnap!

— Jó! Jó! Akkor hát a túróscusza után iszunk. (mosolyog) Menj Ilkám! A téli kabátom oldalzsebében van egy... van egy...

— Micsoda?

— Egy... egy... megmondjam?

— Mondd! Mondd!

— Hehehe! Egy... palack pezsgő!

— Bravó! Jaj beh jó! De ne igyuk meg most, cukros kis papám! Tegyük el. Gida gróf megígérte, hogy legközelebb délután meglátogat. Igyunk akkor pezsgőt — ozsonnára! Ugy-e mama?

— Persze! Most a világért sem! Ilka fölhevülne a pezsgőtől, s olyan lenne délután, mint egy főtt rák! Pedig Gida gróf azt mondta, hogy Ilka haloványsága rendkívül érdekes! — Hiszen így is jó lesz! Mi vízzel koccintunk, te pedig fehér borral koccintasz. Éljen sokáig!

— Éljen a papa!

Koccintanak.

— S most siessünk, Ilka! Mindjárt három óra! Gida grófnak úgy ígértük, hogy három órakor már künn leszünk. Holnap, ha kettőkor még nem vagy itthon, nélküled ebédelünk, öregecském. Ugy-e megengeded? Mert tudod, három órára már az Andrassy-úton kell lennünk, s jó negyed óra, mig innen oda érünk. Siess Ilka!

Kardos János könyörög:

— Ne menjetek! Maradjatok a kedvemért! Ma vagyok hetven éves! Igyunk pezsgőt! S aztán majd elmesélem, mi történt ma velem?

— Nem maradhatunk! Csak öltözködjél, Ilka!

— Nem maradhatunk, cukros kis papám! (magában) Mit szólna Gida, ha nem lennének ott? Ah! Olyan fess ember és mágnás!

(Azért fess! Mert ha nem volna mágnás, nyilván így jellemezné őt Ilka: »kopasz, már vagy negyven éves, vén, kiállhatatlan«.)

— Maradjatok!

— Nem maradhatunk, öregeském. Majd este mesélj. Ma itthon leszünk, nem megyünk színházba. Mondta a Borcsa, úgy-e, hogy tegnap a népszínházban voltunk? Kaptam egy páholyt, ajándékba.

— Kitől?

— Ejh! Hiszen megüzentem neked a kaszinóba, hogy tovább maradhatsz, színházba megyünk, páholyt kaptam egy barátnőmtől.

(T. i. Gida gróf küldött nekik egy páholyra szóló jegyet.)

— Pompásan mulattunk kis papám!

— Gida gróf is ott volt a színházban?

— Igen. Meglátogatott minket a páholyban. Szeretne veled megismerkedni. Majd bemutatunk

neki az athleta-bálban. Ah, igaz! Hiszen te már nem jársz bállokba! Jobb neked aludni, öregeském. Mi? — No majd akkor mutatunk be neki, ha minket meglátogat. Akkor délután nem mégyszínóba. Érted?

— Igazán elmentek?...

— Az athleta-bálba? Hogyne!

— Nem, most. Maradjatok! Hagyjátok el a mágnásokat! Nem nektek valók azok! Elbolondítanak titeket!

— Féltékeny vagy, öregeském?

— Igen. Félttem Ilkát!

— Vele vagyok!

Lány és mama, elkészülve az öltözéssel, búcsúznak Kardos Jánosnól. Kardosné csókra nyújtja keztyűs kezét, melyet a férjmegcsókol.

— Pá! Öregeském!

— (szomorúan) Hát nem maradtok?!

— Mondtam már. Ilka búcsúzzál a papától!

A szép lány megcsókolja atyja kezét, s már-már ajkaival érinti a jó öregnek arcát, midőn hirtelen eszébe jut:

— A parfüm! Jaj! Majd elfelejtettem!

S ott hagyva atyját, ki ismét mosolyogni kezdett, midőn látta, hogy lányától csókot kap, — szekrényhez fut, s kivesz belőle egy kis parfümös üveget s a szagos nedvvel dúsán locsolja ruháját.

— Én sem vagyok eléggé szagos! Ilka, add ide a parfümös üveget!

S a jó mama szintén beszagositja ruháját. És aztán az ajtó felé sietnek, visszaintegetve:

— Pá! Öregecském!

— Pá! Cukros kis papa!

Az ajtó előtt Kardosné oda súg lányának:

— Várj csak! Jobb lesz, ha *azt* most mondom meg neki.

És vissza fordul.

— Mondanom kell neked valamit, öregecském. De nem szabad megharagudnod! Hiszen ma van a születésed napja! — Hát tudod... izé... írtam a Khon és Braun cégnek, hogy pártfogolni fogod azt az ügyet a minisztériumban. S rögtön

elküldték a száz forintot. Kellett írnom! Mert Ilkával el kell mennem holnap az athleta-bálba. Különben is, nem mi kértük a pénzt, hanem ők ajánlották! Ugy-e nem haragszol? Pá, öregecském!

— Nem igaz! Nem igaz! Ugy-e tréfálsz? Te! Te!

De nincs, aki feleljen. Mama és lány már távoztak.

— Elmentek... Nem, nem lehet igaz, hogy ilyesmit tett!... Becsületesek vagyunk!... De hátha mégis megtette?!... Oh, Istenem!

S a hetvenéves aggastyán keserves zokogásra fakad.

— Gazember vagyok!... Pénzért pártfogolom a csalókat!... Oh, asszony! asszony! ha tudnád, mit adtál cserébe azért a száz forintért!... Oda dobtad a becsületedet a csalóknak... oh! szép meglepetés a születésem napján!

Borcsa bejön.

— Költekeznek.... Már mindent látok!... Magát sem fizették ki, pedig oda adtam a pénzt az asszonynak!... Mulatnak! Élnek!... Szerepelnek!...

— No, ne sírjon, a nagyságos úr!... Iszen én elvárok a béremért! Majd csak megkapom!...

Haj! Haj! Nem jó dolog ez! Mindig csak színház, bál, meg sétálás! A házbán már azt beszélük, hogy azt a sok putcot és mulatságot az a kopasz gróf fizeti, akivel a nagyságáék mindennap sétálnak... Jaj, nem! Nem igaz! Eljárt a szám! No ne nézzen úgy rám a nagyságos úr!... Szent Isten! Elájult! —

— Ma fiakkeren megyünk, ugy-e mama? Hiszen van pénzünk!

— Hogyne! Még pedig elegans fiakkeren! Azzal ott ni! Az echt mágnásos fiakker! Intek a kocsisnak.

A kocsi megáll előttük s ők beszállnak. S amint tova robog velök, gyorsan, könnyeden, Ilka hátra dől és boldogan susogja:

— Oh, mamám! Milyen jó is azoknak, akik gazdagok!

"ILYEN AZ ÉLET!"

— Ma este megtisztel minket becses látogatásával, ugy-e kedves Kővér úr?

— Hogyne! Hogyne! Kedves Hegyi úr! Hm! He! Hiszen ma van a »jour«!

— Nem is képzeli, kedves Kővér úr, hogy nőm és lányom mennyire örülnek a szerdai »journé«-nek! A szerda nekik a hét legkedvesebb napja. De nemcsak nekik, nekem is legkedvesebb napom az, a melyen önt, kedves Kővér úr házámban üdvözölhetem. Az ön szellemes társalgása...

— Oh, kérem! Hm! He!

— Az ön szellemes társalgása, kedves Kővér úr, oly vidítólag, oly kellemesen hat nőmre, lányomra... *lányomra* és természetesen rám is, hogy

kedves Kövér úr társalgásának e varázsa tökéletesen megmagyarázza kedves Kövér úrnak azt a nagy rokonszenvet, melyet nőm, lányom ... *lányom* és én kedves Kövér úr iránt érezünk.

— Oh, kérem! Kérem! Hm! He! Részemről a rokonszenv bizonyára ép oly nagy, kedves Hegyi úr iránt, mélyen tisztelt neje ő nagysága iránt és ... hm! he! kiválóan és igen tisztelt, szeretetreméltó, kedves lánya iránt, a bűbájos Anna kisasszony iránt.

— Örülök, kedves Kövér úr, hogy szeret minket.

— Oh! Én is örülök, kedves Hegyi úr, én is! És valóban nem is tudom, hogy ... hm! he! mivel háláljam meg azt a rám nézve rendkívül becses és nagy megtiszteltetést, hogy hetenkint egy estét az ön kedves ... hm! he! családjának körében tölthetek!

— Ön beszél háláról? Ön?! Mikor mi vagyunk hálára kötelezve! Hiszen kedves Kövér úr minden »jour fix«-en újabb és újabb meglepetésben részesít minket, újabb és újabb adomákat mond el... ugyan honnan is veszi azt a sok mulattató dolgot?

— Csak úgy eszembe jutnak! feleli mosolyogva, de nyomban elpirul, nem lévén hozzá

szokva a füllentéshez. De Hegyi úr, ki Kövér úrnak szerdai új adomáit már rendszeren az előtte való szombaton szokta elolvasni a »Fliegende Blätter«-ben, nem akarja észre venni a pirulást s édeskés mosolylyal szól:

— Ah! Eszébe jutnak?! Csodálatos ész! Hiszen így ön, kedves Kövér úr, költői lélek! Tessék elhinni: költői lélek!

— Oh, kérem! Hm! He!... Az igaz, hogy olykor írok egy-egy költeményt...

— Hogyan?! És nekünk erről mitsem szólt?! Ez nem szép öntől, kedves Kövér úr!

— Már több ízben volt szándékom, hogy majd költeményeim közül vagy egyet hm! he! önök előtt felolvasok, de...

— Nos?!

— De aztán úgy gondoltam, hogy nem. Nem úntatom önöket.

— Ah! Kedves Kövér úr, ön túlszerény. De jóvá kell tennie mulasztását. Ma este, reménylem, fölolvasson néhány saját szerzeményű verset. Ugy-e?

— Hm! He! Mert ön kívánja, hát igen. Ép nálam van legújabb dalocskám, ha megengedi, rögtön fölolvassom. Bírálja meg, hogy fölolvasha-

tom-e mélyen tisztelt neje ő nagysága és kedves lánya, a hm! he! bájos Anna kisasszony előtt.

— Kérem, olvassa. Valóban kíváncsi vagyok.

— Tetszik tudni, hexameterekben írtam. Én csak a klasszikus formákat szeretem. Csakis az szép igazán, a mi hm! he! klasszikus.

Téli kabátja oldalzsebéből kiveszi jegyzőkönyvét, megáll, (Hegyi úr is megáll) s nem törődve az utcán járókelőkkel, kik közül nem egy kíváncsian tekint a kis köpcös Kövér úrra, ábrándosan olvassa:

Dalocska róla.

Oh! Deli szűz! Bájid méltón leírni ki tudná?!
Senki, de senki sem azt! Hidd el, Vénusza nemednek!
Bájteli termetedet, szemedet, kezedet, fejed és és
Két lábad, a picit, s bimbócskáit kebelednek (Hm! He!)
Méltón zengeni el nincs ember glóbusodon, föld!
Téged látni gyönyör és mennyei manna, oh Anna!
Éretted dobogó szivem és lobog ámore lángtól —
Boldog, lény, a kinek majd hitvese, mindene léssz, Te!
— Nos? kérdi örömtől ragyogón s a jegyzőkönyvet zsebbe rejt.

— Nagyszerű! Gratulálok, kedves Kövér úr. Hegyi úr melegen szorongatja Kövér úr jobb kezét. S aztán karonfogva folytatják útjukat.

— Nagyszerű! Nem hiszem, kedves Kövér úr, hogy manapság tudna valaki nálunk ilyet írni. Talán külföldön, de nálunk...

— Ah! a mi poétáinkban nincs formaérzék! (kis szünet után) Nos, hm! he! fölolvashatom este?

— Oh! S még kérdi?! De ne haragudjék, kedves Kövér úr, hogy *lányom érdekében* valamire kérem.

— Kérjen bármit! Megteszem.

— Hagyja ki a dalocskából a »bimbócskákat«. Még nagyon fiatal, ártatlan a lányom. Hiszen ön ért engem!

— Értem és méltányolom kívánságát. Igaz van, A hm! he! bimbócskákat ki kell hagyni. »Két lábad, a picit s hullámvásit kebelednek«. Így! Mi?

— Pompás! Hiszen ön extemporizálni is tud! De... ne haragudjék, még valamire kérem.

— Kérem!

— Az »Anna« név helyett írjon más nevet, kedves Kövér úr. Még azt hinné a lányom, hogy az ön szép verse róla szól.

— Ép ezt akarom, hm! he! Azaz, hogy... s zavarában, hogy titkát, szerelmét így akaratlanul elárulta, gyorsan, szuszogva ismétli: hm! he!... hm! he!..

— Ah! Hát lányom lelkesítette kedves Kövér urat a gyönyörű dalocska megírására?! Erre büszke vagyok, büszke, kedves Kövér úr!

— Oh! Hegyi úr!

— Parancsol?

— Remélhetem-e?...

— Mit, kedves Kövér úr? Szóljon! Szóljon!

— Remélhetem-e, hogy idővel... hm! he! megnyerhetem... izé, bájos lányának kezét?

Pirul, szinte lángol az arca, hogy e szavakat kimondotta, kopaszodó feje tetejétől jócskán nagy lába talpáig ideges lesz s türelmetlenül, félelemmel várja Hegyi úr válaszát, mi közben negyvenöt éves szíve hevesen dobog.

— Kedves Kövér úr! Biztosíthatom arról, hogy lányom, egyetlen gyermekem, nőm és én boldogoknak fogjuk magunkat érezni, ha ön, kedves Kövér úr, családunk tagja lesz.

— Oh, Hegyi úr! Nem álmodom?

— Biztosítom, hogy nem álmodik.

— Tehát a bájos Anna kisasszony az enyém... hm! he! az enyém lesz?...

— Az öné, kedves Kövér úr! Biztosítom, hogy ezt ma este tőle is meg fogja tudni.

— Már ma este?!... Oh, Hegyi úr! Oh, Istenem!

— Tudja mit? Igen, igen, így lesz az jó! Kedves Kövér úr fölolvassa a dalocskát s aztán rögtön megkérdi lányomat, hogy akar-e az öné lenni? Így! Így! De én már itthon vagyok. Köszönöm, hogy elkísért. Isten önnel, kedves Kövér úr! *Kedves vőm!* Tehát ma este..

Hegyi úr boldogan, vígan, fűtyörészve siet föl a lépcsőkhöz, föl a második emeletre, ahol lakik, s amint haza ér: lányát, feleségét öleli, csókolja oly nagy szeretettel, oly szokatlanul, hogy Anna tréfás csodálkozással kérdi:

— Mondd, papa, talán bizony százezer forintot nyertél egyik sorsjeggyel?

— Azt nem. De amiért ilyen vígnak látsz, az majdnem annyit ér nekem, mint százezer forint. (gyöngéden simogatja Annát) Te szép, te *nagy lány!*

— Hát mi az? Mondd, papa!

— Majd megtudod, kis kíváncsi. Most hagyj magunkra. Beszélnem kell a mamával.

Anna a másik szobába távozik. Hegyi úr és Hegyiné halkán beszélgetnek.

— Anna menyasszony!

— Ugyan, ne tréfálj!

— Most délben, hogy Kövér úrral haza felé jöttem a hivatalból, megkérte tőlem Anna kezét.

— Kövér úr?

— Persze, hogy ő! Mégis csak jó gondolat volt tőlem az a »jour-fix«-rendezés! Ugy-e?

— Ki hitte volna!

— Oh, én jól láttam, hogy Kövér úr kártyázás közben nemcsak a »dame«-ra ügyelt, hanem arra a szép kisasszonyra is, aki kezében kézimumkával ott ült melletted a pamlagon, — s hogy gyakran roszul preference-ozott, annak bizony az a szép kisasszony volt az oka. Nem roszul sejtettem, hogy az én kedves agglegény barátom megszereti Annát. De szeretni való is, mi?, hiszen *a mi lányunk!* — Kövérnek két ezer forint évi jövedelme van, nyugdíjképes, s ha meghal, — mert mindenre kell gondolni! — Anna oly nyugdíjat kap, melyből megélhet.

— Hogy számíts!

— Igen, számítok, mert szeretem lányomat. Jövőjére gondolok. Nincs vagyonunk. S nem akarom, hogy Anna, ha meghalunk, egyedül maradjon. Mi lenne szegényből? ... Az ábrándozásból nem lehet megélni. Bolondos költők írják ugyan, hogy a szerelem mindent kárpótol, csak hogy ez nem igaz. A mindennapi kenyeret semmisem kárpótolhatja. S ha élni akarunk, pedig ezt akarnunk kell,

úgy eledelre van szükségünk. A szívnek is vannak vágyai, kivált fiatal korban, de ezek nélkülözhetők, de a gyomor vágyait ki kell elégítenünk. Tudom, hogy Anna sírni fog, ha megmondjuk neki, hogy Kövér megkérte kezét és én őt neki ígértem. Sírni fog, hogy nem szereti Kövért!, nem akar neje lenni!, de nekünk nem szabad ellágyulnunk. Olyan szegény lány, amilyen ő, kinek a kelengyén kívül egyéb hozománya nincs, nem válogathat a kérőkben, nem utasíthatja el az egyiket, remélve, hogy majd jön utána másik, akit képes lesz viszont szeretni, — olyan lánynak nem szabad visszautasítania a biztosat a bizonytalanért. Lánykorodban bizonyára te is mást képzeltél magadnak férjül, mint engem. Egy hőst! Szép fiatal embert, kivel örökké szerelemről fogsz susogni. S mégis nőm lettél. Szülőid hozzám adtak s tudom, nem bántad meg soha, hogy hozzám jöttél, ki náladnál húsz évvel vagyok idősebb. Szeretlek, hűlen sohasem voltam, nem is leszek, kis feleségem, — s az ég megáldott egy kedves, szép lánynyal, aki örömünk, mindenünk, s kinek jövőjét biztosítanunk mindkettőnk kötelessége. Beszélj vele. Jobb lesz, ha előbb te beszélsz vele. Délután nem leszek itthon, zavartalanul mondhatod el neki mindent.

Mondd neki, hogy Kövér úr őt nagyon, nagyon szereti, s ily szerető férj oldala mellett rá csakis boldogság várhat. Mindene meg lesz, a nélkülözést nem fogja megösmerni, pedig szegény lányra nézve már az is nagy szerencse, ha egyáltalán férjet kap.

— Igazad van.

*

»Február harmadikán. Délután 3 és 4 óra közt. Épen most ment el a házunk előtt az utca túlsó oldalán és fölnézett ablakunkra és amint engemet meglátott a kezét a kalapjához emelte és köszönt. Én nem mertem neki visszaköszönni, mert féltem, hogy a mama talán épen akkor jön be a szobába, amikor köszönök. Olyan szép! Szerettem őt! Szeretlek!!! Hogyan tudtad meg, hogy itt lakunk?!... Te is szeretsz! Hiszen ha nem szeretnél, akkor nem köszönnél! Oh! csak tudnám, hogy hívnak?! Sejttem, hogy Sándornak! Oh! Sándor! Sándor!! Sándor!!!«...

Ablak mellett, kis íróasztalán, Anna sietve írja e sorokat egy füzetbe, mely ugyanolyan, mint az az írka, melyben francia dolgozatai vannak. A füzet borítékán ez is olvasható: »Francia föladatok«, de belül az első lapon gonddal írt nagy betűkkel

áll ez a szó: »Naplóm.« Mint annyi fiatal lány, Anna is titokban naplót ír, őszintén, itt-ott orthographiai hibákkal leírva mindazt, amit szerelemre-ébredő szíve érez. Titokban ír, rendesen délután, ha anyja a másik szobában szokás szerint vagy fél óra hosszat szunydikál, — s hogy rajta ne kaphassák, úgy tesz ilyenkor, mintha francia föladatát készítené. Előtte a francia nyelvtan s a »Naplóm« alatt a valódi francia füzet, s ha anyja belép, szerepet cseréltet a két füzetrel: a »Naplóm« kerül a francia föladatok alá, melyeket madame Bonapétit utasításai szerint készít. A tizennyolc éves Anna már nem jár iskolába. Főzni tanul otthon s hetenkint háromszor franciául az öreg madame Bonapétit-től.

Hegyiné benyit a szobába.

— Annám, mondanom kell neked valamit. Nagy ujságot!

— Mit, édes anyám? Kiváncsi vagyok.

— Ülj ide mellém, a pamlagra. Így! S most figyelj.

— Szólj már! Kérlek!

— Kövér úr megkérte atyádtól kezedet.

— A »hm! he!« bácsi? Jaj, beh furcsa!

— S atyád oda ígért neki.

— Engemet?! Oh, mamám! Ugy-e tréfálsz?

— Nem tréfálok. Atyád oda ígért neki, s ma este Kövér úr tőled is megkérdi: akarsz-e neje lenni?

— Nem! Nem! Soha!

— Kövér úr szeret téged, nagyon szeret!

— De én nem szeretem őt! Ki nem állhatom!

— Tenyerén hordozna...

— No, azt könnyen is tehetné! Hiszen akkora tenyere van! *Ekkora ni!*, mint egy szék!

— Bizonyára teljes életében boldogtalan lenne — nélkülöd.

— Én meg boldogtalan lennék — vele. Oh! Ha tudtam volna!...

— Mit?

— Ha tudtam volna, hogy azért jön hozzánk hetenkint kártyázni, hogy kezemet megkérje, hát akkor nem voltam volna hozzá szeretetreméltó. Csöppet sem! Kiállhatatlan voltam volna, affektáltam volna, hogy meggyűlöljön! Selypítettem, dadogtam volna, a papa papucsában csoszogtam volna előtte, fészületlenül, kócosan, s összeszagattam volna a ruhámat, bekentem volna lámpaalajjal, ecettel, s ebben a rongyos, szagos ruhában kínálgattam volna vacsorakor: »Te—te—teszszék, ke—

kedvesz Kö—kövél ül! Te—te—teszszék még ve—enni a—a pe—pe—pecennéből!«... Oh, jaj!

— No, ne sírj! Hiszen azért nincs mit sírnod, hogy jövőd biztosítva van! Igen: jövőd. Mert erre gondolt atyád, midőn Kövér úrnak oda ígért. A szülők kötelessége, hogy tőlük telhetőleg biztosítsák gyermekeik jövőjét. Nekünk, édes lányom, nincs vagyunk. Atyád fizetéséből tisztességesen megélhetünk ugyan, de ebből a fizetésből egy krajcárnyi vagyon sem maradhat rád. Szegény lány vagy! Halálunk után árván maradnál, egyedül. Nem volna senkid! Miből élnél?! Azt hiszed, hogy rokonaid segítenének rajtad? Hiszen ők sem gazdagabbak, mint mi, s még ha segíthetnének is, nem tennék, vagy úgy tennék, hogy az lealázó volna rád. Oh, nem ösmered, lányom, az embereket! Jóságúeknek, előzékenyeknek látjuk őket pedig legtöbbször önzők, gonoszak! Ki-ki csak magára gondol, magával törődik, s bizony egy szánakozó könyvet sem hullatnának, ha árván maradnál.

— Oh, anyám!

— Kövér úr szeret téged. Két ezer forint évi jövedelme van, bátran alapíthat családot. Meglásd, Annám, milyen jó életed lesz!

— Nem, anyám, én sohasem leszek Kővér úr felesége!

— Hát kié, gyermekem? Talán... szeretsz valakit? Szólj! Anyád vagyok, szabad tudnom, kell tudnom titkodat. Szólj!

— Igen, édes anyám, *mást szeretek!*

— Kit?

— Nem tudom a nevét, nem tudom: kicsoda? de megláttam, s szeretem.

— Hol láttad meg?

— Három héttel ezelőtt, vasárnap, mikor ved nagymisére mentem, megláttam őt a templomban. Mi padban ültünk, ő meg ott állt közelünkben, s amint véletlenül ránéztem: elpirult. Olyan szép volt!, olyan volt, mint egy lány, amikor elpirult. Én is elpirultam, de azért egyre rá kellett néznem. Azóta mindennap elmegy a házunk előtt, délelőtt is, délután is, és fölnéz ide ablakunkra. Nehány nap óta köszön is, mert szeret, szeret engem, édes, aranyos mamám! Meglásd, el fog jönni, hogy megkérje kezemet, s ti megengeditek, ugy-e, hogy övé lehessenek?!...

— Fiatal még?

— Nagyon! Talán nincs is idősebb nálam, és olyan szép! Ha látnád!...

— Kis bohóm, te! Hát azt hiszed, hogy felesége lehetsz egy — gyereknek?!

— Anyám, ő már nem gyerek!

— Várnod kellene legalább is négy-öt évig, a míg övé lehetnél. Hiszen ő most még nyilván tanuló, s kérdés, lesz e már négy-öt év múlva olyan állása, hogy megházasodhatik? Manapság, kedves Annám, a legtöbb fiatalember nem nősülhet. Várnia kell harminc éves koráig, gyakran tovább is, a míg nagy nehezen annyira előléptetik, hogy fizetéséből ketten is megélhetnek. Azt mondod, szereted azt a fiatalembert? Elhiszem. Elhiszem azt is, hogy ő is szeret téged. De vajjon szerelmes lesz-e beléd négy-öt év múlva is, a mikor talán már elvehetne téged?! Ha most miatta kikoszarnád Kővér urat s négy-öt év múlva szép fiatalembered nem jönne érted, mi lenne akkor? Nem, lányom! A biztosat nem szabad föláldozni a bizonytalanért! Jövőd biztosítását nem szabad kockáztatnunk szerelmi ábrándozásod kedvéért. Oh! Szép az, ha azok, kik egymást végtelenül szeretik, egymáséi lehetnek! Csakhogy ez oly ritkán történhetik, kedves lányom. Ez ritka kivétel, és sem én, sem te nem tartozunk e kivételesek közé. De azért nem leszesz boldogtalan.

Mert, ha csak legkisebb jelét is látnók jövő boldogtalanságodnak, hidd el, Annám, szülőid nem óhajtanák ezt a házasságot. Boldog leszel. Őszinte barátságot, szeretetet fogsz érezni a férfi iránt, a ki minden óhajodat teljesíti, aki aggódó szeretettel vesz körül, s istennőjeként tisztel, imád. Az ég gyermekekkel fog megáldani és te... te kedves, szép kis mama, gyermekeid körében mosolyogva fogsz visszaemlékezni arra a szép, bohó időre, amikor szerettél valakit, akit nem is ösmertél, ki-nek nevét sem tudtad.

— Anyám! Hát nem lehetek azé, a kit igazán szeretek?

— Nem.

— Miért?

— Mert — *ilyen az élet!*

*

— Tudatnom kell kedves vendégeinkkel (Hegyi úr a mai »jour-fix«-re az »eljegyzés« végett Kövér úron kívül más vendégeket is hívott!) hogy az én igen tisztelt barátom, Kövér úr, nemcsak hivatalunknak, de a magyar költészetnek is egyik kiváló dísze.

— Oh, kérem! Hm! He!

— És szíves ígéretét birom, hogy ma este föl fogja olvasni előttünk egyik gyönyörű dalocskát.

káját. Biztosítom önt, kedves Kövér úr, hogy kedves vendégeink, nőm, lányom és én nagyon, nagyon kíváncsian várjuk becses föl-olvasását, miért is kérem, kegyeskedjék mindjárt most fölolvasni a gyönyörű dalocskát, hogy aztán nyugodtan, a műélvezettől kellemesen áthatva mulathassunk. Ismételve kérem, igen tisztelt barátomat, kezdje meg a fölolvasást.

Kövér úr, ki annak tudatában, hogy a mai »jour fix«-en fogja megkérni a hm! he! búbajos Anna kisasszony kezét, ma különösen kikenve, kifelve jelent meg Hegyiéknél, — feketében, frakkban, fehér nyakkendővel, ujdonat új ingében aranyba foglalt gyémántgombokkal, — Kövér úr fölkel helyéről.

Meghajtja magát, zavartan, pirulva, s a frakk oldalzsebéből kiveszi a miniszterpapírra sajátkezűleg cifrán letisztázott »dalocskát«.

— Hm! He!

Dalocska róla.

Oh! Deli szüz!...

Remegve olvas, hamis páthoszsza, zavarában neki pirulva, izzadva s gyakran ismételve: hm! he!... hm! he!... S hogy elolvasta a »dalocskát«, melyet legkivált Hegyi úr éljenzett meg lelkesülten, ábrándosan tekint Annára, s könyörögve szól hozzá:

— Remélhetem-e, bűbájos... hm! he! hogy én leszek az a boldog...

Hegyi úr és neje biztatólag integetnek Annának, hogy feleljen, feleljen bátran! s a tizennyolc éves szép lány könyezve, zokogó hangon feleli:

— Igen.

